

Իրեւել Մանուկ

ՆԱԲԱԹԱԵՐԹ
 ԴԶՈՒՅԵՆ

ԳՐԱԿԱՆ և ԲՈՂԱՐԱԿԱՆ

38^{րդ} ՏԱՐԻ
 1908

13 ՓԵՏՐ. ԹԻԻ 7

ՍԱՌԳԻՐ ՏՆՕՐԵՆ
 Մ. ՄԱՍԿԱՆՆԵԱՆ ԱՐԿԻ
 ԻԶՄԻՐ

MASSACHUSETTS

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կ. ՆԱԻԱՍԱՐԴ	Թէ ԻՆչ Կ'խմեն	145
Մ. ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ	Մոսայի Գիշեր	152
Կ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ	Համր Սէր	154
Յ. ԱԼՓԻԱՐ	Շոգմոգ	161
Ս. ՄԷՐՏԻԼ	Օսքար Ուայլս	163
ՕՐ. Ն. ԱՔԻԼԵԱՆ	Մեր Բարքերէն	165
	Լրաքաղ	168

ԳԱՀԻՐԷԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Գահիրէի և շրջակայի թերթի գործակալութիւնը ստանձնած ըլլալով Տիար Գարեգին Պահրաւ (Compagnie des Eaux), Ա. Մամուլի բաժանորդագրուիլ փափաքողը կրնան դիմել յիշեալին ինչպէս նաև վճարել իրենց բաժնեկիները:

ՊԱՅՄԱՆՔ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ա. Մամուլի բաժանորդագրութիւնը բացարձակապէս ԿԱՆԽԻԿ է: Երբէք տկարացում եան չափտի առնուին՝ առանց բաժանորդագրելի ներկայանալ եղած դիմումները: Բաժնեկիներ կրնան զրկուիլ Մանաքոսթովի փ. զրով և կամ Եղթատան բուլով 20 հատ 1 զրուշնոց բուլը 20 զրուշի հաշուով: Կորուած Թերթեր վերստանալ փափաքող պէտք է որ վճարեն առնուց զինքը: Հասցէի փոփոխութեան պարագային տեղափոխել է երկու զրուշ զրկել: Զնայատարակուած յօդուածք ետ չեն տրուիր, եւ առանց բացատրութեան անպատասխանի կ'մնայ այս առթիւ խնդրուած ո եւ է բացատրութիւն: Կընդունուին նաեւ ծանուցումներ չափաւոր զիններով:

Ա. Մամուլի բաժանորդագրութիւնն է:

ՁԱՐԵԿԱԹԵՐԹ	ՁԱՐԵԿԱԹԵՐԹ ԵՆ ԵԹԱՄՍԵԱՅ	ԵԹԱՄՍԵԱՅ
ՏԱՐԵԿԱՆ 50Զ 12 Ֆ.	ՏԱՐԵԿԱՆ 65 Զ. 15 Ֆ.	ՏԱՐԵԿԱՆ 25 Զ. 6 Ֆ.
ՎԵՅԱՄՍ 25 Զ. 6 Ֆ.	ՎԵՅԱՄՍ 35 Զ. 8 Ֆ.	ՎԵՅԱՄՍ
ՄԷՆ ՄԻ ԹԻԻ 1 Զ.		ՄԷՆ ՄԻ ԹԻԻ 7 Զ.

Ա. Մամուլ ձեռքէ կ'ծախուի Պոլիս և Կէղրոնտեղին ու միակ գործակալն է ՄԵԾ. ԱՐԻՍ ԷՅ ԶԻՆՃԱՆՃԵԱՆ Պապ - Ալի. Ճիհալ Օդլս փողոց Բ. 20: Կը գտնուի նաև ինչպէս Բերաի նոյնպէս և բոլոր լրագրավաճառներու և ծխավաճառներու մօտ հատը 40 փարաի:

Ուղղակի բաժանորդագրուիլ փափաքողը պէտք է դիմեն խմբագրութեան: Հասցէ՝

م. ماموريان مخدومی — ازميز

« آر. وليان مامول غزتهسي صاحب امتياز ومدير مسئولی »

M. Mamourian Fils — Smyrne

ՅԱԶՈՐԴ ԹԻԻՈՎ

ԱԼՓԱՍԼԱՆ

Յ. ԱԼՓԻԱՐ

Կ. ՆԱԻԱՍԱՐԴ

ԱՐԳԱՄ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՆՈՒԷ ԲՈՐՇԵՆԼԻ ԴԻԴՈՐՊԱՆՔ ԳՄԵՆԱԴՈՂԱՐ

ժամ Հասարակության Բաժնետիրի Ազգ. և Տրչանտի Ազգ. դրամատան կողմէ
 38084 Դրամագլուխ արժույթի համար դրամա քանակը 10,000,000

Կեդրոնատեղի ԱԹԵՆՔ
 Մասնաճիւղ Կ. Պոլիս, Իզմիր, Սեփակ, Ալեքսանդրիա, Գոլաթիբի
 և այլ քաղաքներում, որ Գործակալություն ի Հանդուրէ կոչուած և խոստանալ
 անհրաժեշտ Գանձաւ՝ Օրիան դրամատիրութեան տեղեւանակ գործողութիւններ կ'ընէ

ինչպս՝ զանաւան և զեղջւում Առևտրական թղթերու, Զեղապրական վրը
 հարմունք, առուծախ փոխգրեւու և դրամներու, Աշխարհի պիտու-
 քաղաքներու վրայ կուտայ վարկերու բացման դրեր, առուծախ ամենէ
 առեակէ արժութիւններու, բացում ընթացիկ Հաշիւներու, դրու արժե-
 թողութիւն և պարտքներու վրայ են ևն.

ԱՒԱՆԴՆԵՐ

Պանք Տ'Օրիան կ'ընդունի դրամի Առնդներ հետեւեալ սակերով

1 1/2	0/0	3	ամսուան տւանդի մը հատար
2	0/0	6	» » » »
3	0/0	1	տարւան » » »
3 1/2	0/0	2	» » » »
4	0/0	3	» » » »

Բարեկործական Հասարակութիւններու տւանդներն փերէի սակերէն
 1/2 0/0 առաւելութիւն մը կ'ընդունին:

Ի տես վճարելի տւանդներուն համար՝ միակ տոնձի մը կողմէ և 100
 Օսմ. տկիէ ոչ աւելի, Պանք տ'Օրիան տարեկան 2 1/2 տոկոս մը կը
 բաժակացնէ:

Պանք տ'Օրիան Հասարակութեան արժագրութեան տակ դրած է,
 անհրաժեշտ վարձքի մը փոխարէն իր Հասարակութեան մէջ զանուած դրա-
 մորկիւններն, հոն դրամ և արժքաւոր առարկաներ պահելու համար:

ԱՌԵՍՔԻՐՆ

“WESTERN.”

ԱՊԱՆՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

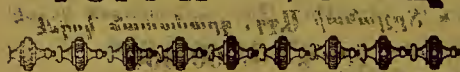
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1851 ԻՆ

Այս անգլիական կարեւոր ընկերութիւնը կապ ահալէ ընդդէմ հըր-
 րէի և ծովային վտանգներու:

Իզմիրի ընդհանուր գործակալը արտօնուած է յանուն ընկերութեան
 ա զահալագործը կնքելու և ամեն արդարացի պահանջումներուն հատու-
 ցում տալու փութանտիկի և մեծ առտուածնեանութեամբ:

Հնդկ. Գործակալ Իզմիրի և Ալաշի կուսակալութեան
 Մ. Ռ. ԷՐՍԵՍԵՆ

Տ Ղ Ա Յ Ո Յ Պ Ա Տ ՈՒ Հ Ա Ս Ը

ՈՍԿՐԱԹԵՔՈՒԹԻՒՆԸ (Ռաշխրիզմ) պէտք է
լսեալով եւ շուտով դարմանել: Երբ
քեզ սրն հիւանդութեան ենթակայ
լսելն մանուկը իր կեանքին
բովանդակ տեսողութեան մէջ
խեղանդամ կը մնայ:
Հետեւաբար դու, ով բարի ժը-
նողներ, պէտք է զանցառու
զգնուի՞ գործածելու այս դեպք
որ այնքան գործածական է, յ
որուն բարեբաւ ազդեցութիւնը
ապահով, անմիջական եւ
տեսական է:

Է Մ Ի Ի Լ Ս Ի Օ Ն Ս Գ Օ Թ Ը

որ պատրաստուած է մօրիւ
ձկան իւղով եւ կիրի ու
սօսայի հիփօթօսփիքով:

Այս դեղին գործածու-
թեամբ ձեր պզտիկ հի-
ւանդին ոսկորները պիտի
վերակազմուին, պիտի
գօրանան, միսերը պիտի
վերանորոգին գօրաւոր
ու առողջ կերպով:

Միշտ պահանջեցէ՛ք այս դե-
ղը սոյն ձկնու-
թի մարմանով
որ էմիւլսիօն
Մօթիլիանսուկ
է:

Եւ ԵԱԽՈՒԻ ԲՈՒՈՐ ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ ԵՒ
ԲՈՒՈՐ ԴԵՂԻ ՄԹԵՐԱՆՈՑՆԵՐԸ:

Ռ. ՈՐԵՐԵՐԵԱՆ ՃԻՊՈՒԴԻ

Իր բարեկամներուն պատիւ ունի
ժանուցանել թէ 1 Յունի. 1908էն
ոկտեմբրի հիմնած է առեւտրական
տուն մը, որ յանձնակատարու-
թեամբ, ներածուածով և արտածու-
ածով պիտի զբաղի:

Մասնաւորապէս ուշադրութիւն
կը հրաւիրէ Մօբալի և Հարարի
ազնուագոյն սուրճերու վրայ, ու
րոնցմէ պատրաստ է Յ և Տ ընդնոց
պարկերով հայթայթել ածան դի-
ներով:

Հասցէն

R. VORPERIAN—DJIBOUTI
(Côte Française des Somalis)

ԵՆԹԷՐՆԱՍԻՈՆԱԼ (L'Internationale)

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊՈԶՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ի ՏԻՍԷԼՏՐՈՓ

Րոկեթրա թիւնս ծափային
արկածներու դէմ ապահո-
վագ լուծիւններ կ'ընդունի
խիստ նպաստաւոր գիտնելով
և պայմաններով:

Իօմիլի ընդհ. գործակալը
Լ. եւ Լ. ՎԱՐՊԵՏԵԱՆ

ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԵՂԲԱՐՔ ՊԱԼԱՊԱՆԵԱՆ

ՄԵԾ Զեղչ Բարեկենդանի Առթիւ (Զեղչեալ գինեքը կանխիկ վճարելի են)

Պարարկեանն եղբարց նպարտախառնանք փափաքեալ որ իր յարգելի յաճախորդները Բարեկենդանի առթիւ սրտատիր կերպով օգտուին, հետեւեալ շնչիր առեւտրունն եւ շնչելիներուն գիներուն վրայ մեծ գեղջ մը ըրած է ապեւ.

Պանիր հոլանտական. (2 Couronnes) զրշ. 26. 25. — Սարտէլա (Les Trotinettes) 2. 62 $\frac{1}{2}$. — Սարտէլա (Voyage de Suzette) 3. — Սարտէլա (Berthe) 3. 50. — Սարտէլա մեծ տուփ (Smoked Sardine) 6. — Թօնիս փոքր տուփ 3. 50. — Մեծ 7. — Բէնիէլ տուփով (Maconchée Bro) 4. — Բէնիէլ (Mac.) տուփով տուփ 4. — Բէնիէլ ձուածիկ (Maconchée) 5. 25. — Սարման (Red alaska) տուփ 7. — Աստաքօ տփ. 17. 50 - 21 զրշ. — Անանաս (Pini-Apple) մեծ տուփ 7, փոքր 5. 25. — Գինի (Bordeaux) (Charles Bertin) Médoc չիշ 14 զրաշ. —
» » » » Grave » 14 » . —

» Պաղիստին չիշ 5. 25. — Գինի Թէնէտօի չիշ 3. 50. — Շամբալիս տեսակաւոր, տաշնակարգ մարգաններ. փոքր չիշ 14, մեծ չիշ 24-28. — Շամբանիա Սիտէլ 7. — Գօնեազներ Գաղղ. և Յունական, մեծ և փոքր չիշերով 7 - 28. — Ուսքի (Dewar's) Spéciale 24. — Dew. extra Spécial 24. 50. — Dewar's White Label 28. — Գարեջուր (Amstel) մեծ չիշ 5. 25, փոքր 3. 25. — Գարեջուր տեղական՝ երկվեցեակը 28 զրշ. փոքր 19. 25. — Լիթէի (մարտողական) 7-17. 25. — Պէնէտիքթին մեծ չիշ 49, փոքր 24. 50. — Շարթրէօյ մեծ 24. 50, փոքր 17. 50 — Ֆէրնէթ 24. 50 չիշ. — Ամէր Բիքօն 24. — Վերմութ 24. — Գալսօ 17. 50. — Մէնթա փոքր ու մեծ չիշերով 10. 50 - 17. 50 — Գիւրսօ 12. 25. — Բնար Գօլօնիաներ մեծ 24, փոքր 14 — Թուրքիներ (Pikles) չիշ 7. — Արագա (My fins) 4. 50 — (Moyens) 4. — Պիպլիներ զեղարուեալական սիրուն տուփերու մէջ, տուփը 5. 25 - 12. 25. — Պիպլիներ 3 - 4. 50 լպրնց. տուփերով տուփը 24-28. — Շաքարեղէն (Fondants) 2 լպր. տուփը 15. 75 — Շօգօրաներ (Cadbury's) խիստ աշխատեալ գիներով. — Մօրթիստէլա և Սալթիսթ (Milano) խիստ ընտիր տեսակ. օխ. 42. — Պէլքրն օխ. 17. 50 :

Ահա իսկական զեղչ մը որ ասկայն այս օրուրնէ սկսեալ կը յաւնայ Բարեկենդանի հետ:

THE GRESHAM

ԿՐԻՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՆՎԵՐԱԿԱՆ ԱՊԱՅՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ԼՈՆՏՈՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ 1848ԻՆ

Գոյ/ Ընկերութեան Ա. Ո. 9014,532

Տարեկան հասոյք » » 1,438,659

Վճարուած գումարներ » » 20,474,666

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵԼԻ ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան Ապահովագրական ընդհանուր կանոններու մէջ մասնաւոր 24-րդ յօդուածը խիստ ուշադրաւ ըլլալով կ'ներկայենք, որով « Ընկերութիւնը կ'ընդունի Օղմանեան գատարաններու վճիռներն ո՛ր է և և ատրերութեանց ապշն:

Աւելի ընդհանուր տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն:

ՇԱՐԼ ՈՒԻԻԹՕԼ և Ընդ.

C. WHITTAL & CO

ԲԱՑԱՌԻԿ ՍՈՒԹ ՄԸ ԵՒ ԳԵՐԱԶԱՆՑԱՊԵՍ ԱՆՂՐԱԺԵՏ

ՀՐԱՏԱՐԱԿ ՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

(ՏՍՏԲ ԱՍՆՂԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ)

Հեղինակ ՄԿՐՏԻԶ Յ. ՈՍԿԻՆԱՐ

Զարգանկարիչ և Գծադրիչ

Ինքնաւարձութեան արհեստին վերջին նորոթիւններն ու մեծանկարքն ինչ մէջ խառնուցած և տեղակական ամենէն պատմութիւններու ու ամեն նորը և դժուարանոց ճաշակներու զանազան առարկայ գերազանցօրէն Էզական Արաշնապք մը ազնւական Տիկնանց և Յրիտրդներու համար: Շուրջ 100 մեծադիր էջերէ բաղկացած 34X48, այն մեծածախ ու խո ամօտած հասարակած մեծ ու համակեր, ընդունելութիւն մը գտած ըլլալով ամէն կողմէ գրեթէ սպառելու մաս է: Ուստի արուեստակեր Տիկնանք ու Յրիտրդներ պէտք է փութան շուտով տիրանալ կրեացի փութուելու նորը մատենաբուն յատուկ այն զեղեցիկ ու ճոխ գործին, վճարելով մի միայն 25 շրջի համեմատ զին մը, խիստ աժան և հիմնապէս զխրամատչելի ամէն քաւիլ:

Գործին անբաղգատելի արժէքը ըմբռնող ամէն անձ փութալ նպատաւորութիւն այս առիթէն:

Գ'գտնուի (Բամուրեան Գրատուն - Իզմիր, Կեդրոնականի և ի Տրապիզոն Նեպիտակին Հօր) Բեհեմալախա Յովսէփ ԷՃ. Ոսկինարի բով, կը գրուած զոնի նաեւ բոլոր գրքաճանաչներու մօտ:

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՊՐԵԶԻԴԵՆՏԻ ՊԱՐԺԻՅԱՆ

ԱՆՈՒՄԱՆ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՊՐԵԶԻԴԵՆՏԻ ՊԱՐԺԻՅԱՆ

ՅԱԿՈԲ ՊՈՍԹԱՆՃԵԱՆ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐԱՆՈՒԹՅԱՆ

ԽՈՐՀԱՆՈՒՄԻ ԿԱՐԴԻՆԱԼԻ ՄԱՍԻՆԻ ԿԱՐԴԻՆԱԼԻ ՄԱՍԻՆԻ

ԽՈՐՀԱՆՈՒՄԻ ԿԱՐԴԻՆԱԼԻ ՄԱՍԻՆԻ ԿԱՐԴԻՆԱԼԻ ՄԱՍԻՆԻ

ՄԱՍԻՆԻ ԿԱՐԴԻՆԱԼԻ ՄԱՍԻՆԻ

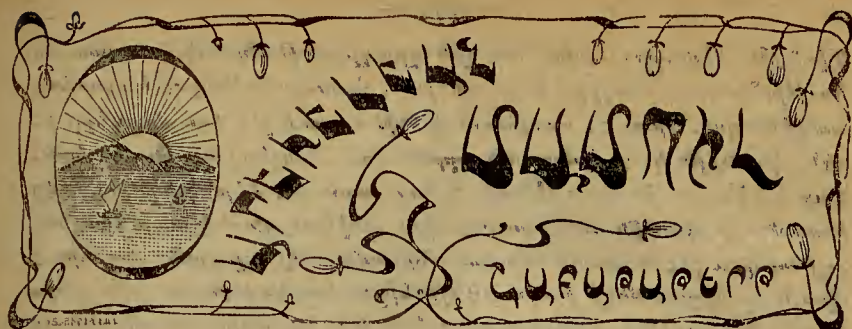
ՄԱՍԻՆԻ ԿԱՐԴԻՆԱԼԻ ՄԱՍԻՆԻ

ՄԱՍԻՆԻ ԿԱՐԴԻՆԱԼԻ ՄԱՍԻՆԻ

ՄԱՍԻՆԻ ԿԱՐԴԻՆԱԼԻ ՄԱՍԻՆԻ

ՄԱՍԻՆԻ ԿԱՐԴԻՆԱԼԻ ՄԱՍԻՆԻ

Կ'արմէ աչքէ անցնել ինչ որ իրապէս գրառիչ է՝ սակայն ոչ ստոր.

ԾԾԲԲ ԾԱԲԲ

13 ՓԵՏՐՎԱՐ 1908

ԹԻԻ 7

Թ Է ԻՆՉ ԿԻՄԵՆ ԳԻՏՆԱԿԱՆՆԵՐԸ, ԳՐԱԳԵՏՆԵՐԸ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԵՏՆԵՐԸ

ՏԻՍԷՐ ՆՈՆ Մալաթ և Տօքթ : Ֆէլիքս Ռէնեօր ամիէ տարիներ առաջ քննութեան մը ձեռնարկած են՝ համկնալու համար ժամանակակից ամէնէն հանրածանօթ մտաւորականներուն նախասիրած ըմպելիին, և այս առթիւ դիմած են անոնց իւրաքանչիւրին առնելու համար իրենց անձնական կարծիքը և այժմ՝ Լա Ռոշիլ հանդէսին մէջ հրատարակած են այդ մասին իրենց ստացած պատասխանները, անոնց կցելով իրենց կողմէ հակիրճ նախաբան մը և վերջաբան մը իբրեւ իզրակացութիւն : Շահական համարեցինք այդ պատասխանները թարգմանաբար ներկայացնել մեր ընթերցողներուն, վստահ թէ մտաւոր հաճոյքով մը պիտի կարդացուն անոնք մանաւանդ այնպիսիներու կողմէ որոնք հետաքրքիր են համկնալու թէ մասնաւորապէս ալքօլը ինչ չափով կ'ազդէ իբրեւ իմացականութեան գրգռիչ և ինչ դեր կ'կատարէ մտաւորական արտադրութեան մէջ :

Շատ անգամ ըսուած և ընդունուած է թէ ալքօլը շատերուն համար թոյն մըն է : Բայց ինչ որ իմանց՝ համար թոյն մըն է, ուրիշներու համար կրնայ պատուական սնունդ մը ըլլալ : Ալքօլը կ'անգագայացնէ շատերը, ասոր փոխարէն՝ անիկա կ'խթանէ կարգ մը արարածներ, կամ մասնաւորապէս կարգ մը ստեղծիչներ :

Հոս խնդիրը, աւաղ, Զեւսի, Արէսի, Ապոլոնի նման ստեղծիչներու վրայ չէ, որոնք իրենց ողիմպական կայանին մէջ լիարժեք

կիսմէին նեկտարը: Հիմա շատ չեն զրազիր հեթանոսական աստուածութիւններով: Խնդիրը խորհարկերու, բանաստեղծներու և արուեստագէտներու վրայ է, որովհետեւ կ'ենթադրուի թէ այս մարդերը իրենց կեանքին կ'սը կանցընեն արբենալու՝ մնացեալ կէսին մէջ հանձար ունենալու համար: Այնպէս կ'հաւատան թէ Հէրակլիդ ջուր չէր խառներ իր գինիին մէջ, առանց որտեալիկա չափաի կրնար ճանչնալ աշխարհը և թէ Պղատոն չափայանց խմող մը ըլլալուն չնորհիւ է միայն որ կրցաւ մեզի թողուլ Կոչուեմք: Բազմաթիւ են այն պարզեւտ քաղաքայինները որոնք կ'կարծեն թէ Շէքսպիր կապելաներու մէջ գրեց իր թատերերգութիւնները, թէ Ռանսլորան գինեատւներու մէջ կ'նկարէր իր պատկերները, և թէ վերջապէս Ալֆրէտ տը Միւսէ այն ատեն միայն սկսաւ տաղանդ ունենալ՝ երբ ինքզինքը բոլորովին ազատէն թի տուաւ:

Երկրորդ կայսրութեան զօրավարներէն մէկուն այրին վերջերս մեզմէ մէկուն կ'պատմէր թէ ինքը քիչ մը ճանչցած էր Լամարթինը և թէ այս մեծ մարդը սովորութիւն ունէր գաւաթներ պարպելու:

— Ի՞նչ կ'ըսէք, տիկին զօրավար:

— Հաւատացէ՛ք որ ճիշտ է ըսածս. Պ. տը Լամարթին միւսնոյն ժամանակ տաճարականի մը և փողահարի մը պէս կ'լսմէր: Եւ բարբաղդաբար՝ Տեանէնք, պարոն, կ'կարծէք որ եթէ Պ. տը Լամարթին խման մը չըլլար, պիտի կարենար յօրինել Բանաստեղծական եւ կրօնական դաշնակները:

Եւ այսպէս խօսելով, զօրավարին այրին չէր խորհեր թէ Լամարթինը կը գրաբարտէր: Ընդհակառակը՝ համապատասխան էր թէ գինովութենէ եկած հանձարը գերբնական, աստուածային բան մը ունի:

Սառաքիւ, արդի գրագէտները, երաժիշտները, քանդակագործները և նկարիչները գերմ չեն կանխակալ կարծիքէ, և հասարակութենէն մտա մը կայ որ՝ անոնց գործերուն վրայ հիմնալով՝ այնպէս համոզուած է թէ այդ գործերը ալքօլի գոլորշիներուն մէջ ծնունդ առած են: Այս համոզումը անհեթեթ է: Բայց որովհետեւ նախապաշարում մը ա'յնքան աւելի յամու կ'ըլլայ որքան աւելի տխմար ըլլայ, անողուտ չթուեցաւ մեզ ուղղակի դիմել նոյն խի ինքզնոյ առարկայ եզոզ անձերուն և անոնց վկայութեամբը հաստատել թէ անոնք կանոնաւորաբար չեն գինովնար, թէ գլխու զարնող ըմպելիներէն չեն սպասեր ո'չ այն զգայախաբուրթիւնը որ գլուխ գործոց մը կ'ներշնչէ իրենց, և ո'չ ալ այն ոյժը որ թօյլ կուտայ իրենց զայն իրականացնելու:

Մէկ քանիները այն մատենագիրներէն ու արուեստագէտներէն՝ որոնց ուղղեցինք մեր հարցումը, մուտած են: Փոնէ իրենց պատասխանները հինցած չեն:

Ահաւատիկ մեր ստացած պատասխանները .

Ա.

Սովորական բնական կարմիրցած ջուրն է, երեք մասը ջուր և մէկ մասը գինի: Ճաշի տոնն, տպուկէն վերջը՝ անոր վրան կ'աւելցնեմ պղտիկ գաւաթ մը հին Պօրտոյի գինի:

Գալով օղիին և ալքօլախտան բնականներուն, միշտ քիչ գործածած եմ զանոնք և վերջ ի վերջոյ բոլորովին վտարած եմ իմ սընտենդիս մէջէն, այնպէս որ մէկ ամսուան մէջ հալիւ փոքրիկ գաւաթ մը օղի կ'իւտեմ կամ չեմ խմեր:

Նոյնպէս խիստ աննշան չափով կ'գործածեմ թէյը, սուրճը և ծխախոտը, որովհետեւ պէտք չունիմ գրգռիչներուն և մինչև իսկ կը սոսկամ անոնցմէ:

Այնպէս կ'կարծեմ թէ ալքօլը մեասակար է ամէն մարդուն համար, միայն երբեմն օգտակար կրնայ ըլլալ՝ իբր վայրկենական գրգռիչ կամ կազդուրիչ՝ հիւսնդի մը կամ ուժասպառ մարդուն մը համար: Բայց երբեք պէտք չէ որ կանոնաւոր անդառու լեան մը մաս կազմէ այն:

Մ. ՊԵՐԹՐԼՈ

Կ'իւտեմ ուտելու տոննա, կ'իւտեմ երբ ծարաւ ըլլամ, մանաւանդ հանքային ջուր, չափաւոր քանակով գինի, քիչ անգամ գարեջուր, որովհետեւ քիչ կ'պատահի սը անոր աղէկ տեսակը գտնեմ: Ալքօլէն կ'խորշիմ, որովհետեւ գիւրագրգիւ լեարդ մը ունիմ, ասոր համար շատ քիչ անգամ կ'գործածեմ ալքօլը, լայց բոլորովին չեմ հրաժարիլ անկէ, ասիկա կ'ստուժ ունի սուղջական վիճակէս: Երբեք իբր գրգռիչ չեմ գործածեր զայն՝ աշխատելու համը, ոչ ալ ուրիշ զբոգութիւններ: Երբեմն գլուխս ծանր եղած ատեն սուրճ կ'առնեմ:

Եթէ կարելի ըլլար ճշմարիտ աղբիւրի ջուր ունենալ, մաքուր և թորո՞, ուրիշ ամէն տեսակ բնականներէ նախամեծար կը համարէի զայն:

Ս. ՍԷՆ-ՍԱԷՆ

Շատ քիչ ալքօլ կ'իւտեմ, ատեն ատեն որ և է անոյ ընկելի Չեմ կարծեր թէ ալքօլը իմացական գրգռիչ մը ըլլայ: Թերեւս ժամանակաւոր գրգռում մը տայ, բայց վերջի վերջոյ կ'տկարացնէ: Ամէնէն աւելի լաւ կ'աշխատիմ՝ երբ ծով ըլլամ: Կանոնը մուսաները և դեղին մուսաները մահացու և աղիւտներ խորհրդականներ են:

ԺԻԼ ՔԼԱՌԷԹԻ

Երիտասարդութեան ատեն (ատկից շատ տարիներ առաջ) և նոյն իսկ հասուն տարիքիս ժամանակ՝ Գրանտոյի մէջ համեմատաբար շատ

քիչ գինոջներ կ'գտնուէին, և ա'լ աւելի քիչ ալքոլամոլներ: — Պէտք է չփոթել այս երկու տեսակները: — Առաջինները գինիով կ'արբե- նային, մինչդեռ վերջինները ալքոլ կ'խմեն: Գինոջները ստեն ատեն կ'յտիրանան գինիէն, մինչդեռ ալքոլամոլները քիչ չստիով անօթը կ'լեցնեն՝ չոգիացման համեմատ:

Այսօր ահագին թիւով ալքոլամոլներ կան և կարելի է ըսել թէ ամէն մարդ աւելի կամ նուազ բռնուած է այդ ախտէն: Երբ մարդ իրական ժամը հինգէն եօթի միջոցները ծառողներէն անցնի, սոսկումով կ'տեսնէ թէ ի՞նչ ահագին քանակութեամբ ապսէնթ և ուրիշ ախորժաքներ ըմպելիներ կ'սպառին:

Ընդհանրապէս, արուեստագէտները բաւական ժուժկալ են: Սա- կայն աշխատանցի իրկու ընկերներ ունէի որոնք բոլորովին ասոր հակառակն էին: Երկուքն ալ՝ չատ լաւ օժտուած՝ մեծ ցոյսեր կուտա- յին որոնք չիրականացան: Իրենց ասպարէզի սկզբնուորութեան մէջ իրաւացի յաջողութիւններ ունեցան որոնք՝ սակայն՝ տեւական չե- ղան, որովհետեւ՝ ետքէն՝ իրենց գործերը անփայլ և աղօտացած ու- ղեղներու արտադրութիւն էին բոլորովին:

Ճշմարտապէս արուեստագէտ ըլլալու համար՝ պէտք է կորովի աշխատող մը ըլլալ, քանի որ կարեոր է ամէն բան գիտնալ: Ար- ուեստագէտը ստիպուած է ուղեղային ոյժի ահագին քանակութիւն մը սպառելու, և յայտնի է թէ ոգելիցներու չարաչար գործածու- թեան հետեւանքով ուղեղը կ'ճնշուի, որով անկարելի կ'ըլլայ իրեն յստակ և սնյողդողդ մտատեսիլներ ունենալ և զանոնք նկարել կտա-ւին վրայ կամ ձեւակերտել կաւով: Վարժ աչքի մը համար դիրքին է ճանչնալ ցուցահանդէսի մը մէջ այն նկարչական կամ քանդակագործ ծական աշխատութիւնները որոնց հեղինակները ալքոլի՝ անձնատուր եղած են: Ընդհանուր թուութիւն մը, արուեստի ոչ մէկ լաւութիւն: Մինչև իսկ բարձր տաղանդի տէր արուեստագէտներու մէջ կը նշմարուին անփութութիւն մը իրենց գործին բոլոր մասերուն մէջ և թոյլ յորինուածք մը, ինչ որ ցոյց կուտայ անընդհատ ճիգի մը բա- ցակայութիւնը՝ գործը կատարեալ ընելու համար:

ԺԵՐԾԻՆ

Կ'հարցնէք թէ ի՞նչ կ'խմեմ. բայց գինի, գարեջուր, ջուր՝ քրմ- հաճոյքիս համեմատ որ ու ե՞ վերջնական բաղձանքի՝ չի հպատու- կիր:

Նոյնպէս, չատ դժուար կ'թուի ինծի՝ բոլոր արուեստագէտները միեւնոյն օրէնքին մէջ՝ պարփակել: Ինչ որ հենգաւոր է ոմանց հա- մար, կրնայ լաւ ըլլալ ուրիշներուն համար. ասիկա կախում ունի սովորութենէն, կլիմայէն և խառնուածքէն:

Շատ ճշմարտ է թէ ալքոլը կ'ամբանայնէ շատերը, բայց զրկում- ները ա'լ աւելի մեծ թիւով զոհեր կ'ընեն: Դարձեալ, գիտե՞ք թէ

ինչ պիտի ըլլային էտկար Բօ, Միւսէ, Վէրլէն, Շիֆար և ուրիշներ՝ առանց ալքօլի:

Իմ անձնական համոզումս սա է թէ առողջ կազմուածքի մը համար լաւագոյն գրգռիչն է յարատե և կանոնաւոր աշխատութիւնը որմէ կ'ըսի՝ առաջին ճիւղերէն յետոյ՝ սքանչելի արբշտութիւն մը: Ժուժկալ ըլլանք կեանքին մէջ, անչափաւոր և խօլ՝ աշխատութեան մէջ:

Եւ եթէ հարկ է յայտնել ձեզի իմ կարծիքս բարոյականի տեսակէտով, ահաւասիկ, — հարիւր անգամ աւելի կ'սիրեմ խեղճ արուեստագէտը՝ որ արբեցութեան մէջ կ'փնտռէ երբեմն իր վիշտերուն մոռացումը, քան այն արուեստագէտը որ գաւաթներով թէյ կ'պարպէ հարուստ գեղարուեստաւէրներու տունը:

Առաջինը մթին երազ մը կ'հեռապնդէ, երկրորդը՝ դրամին ետեւէն կ'վազէ, և ոսկեղօծ սաղօններու անկիւնները առեւի Վտանգ մը դարանակալ կ'սպասէ իրեն. — յաւակնոտ snobismeի վարակումը:

Առանց վարանելու՝ ապսէյթ խմողները կ'նախընտրեն ներբան լիզողներէն:

ՌՕԼԷ

Անհուն է երկինքը և կեանքը կ'անցնի ստուերի մը նման: Կուգէք ինձմէ համկնալ թէ ի՞նչ կ'խմեմ և թէ լաւ կ'աշխատեմ երբ միայն պարզ ջուր խմեմ: Այս վերջին կէտի մասին պատասխանս պարզ է. երբեք ջուր խմած չեմ և միայն արտաքին գործածութեան համար օգտակար կ'գտնեմ զայն: Կ'խմեմ գինի, պուրկօներ, պօրտօ, շամբանեա, կարմիր, վարդագոյն, գորշ, պայմանով որ լաւ տեսակէ ըլլան, որու մասին բաւական խտապահանջ եմ: Մեծ հայրս այգեգործ էր և մեռաւ գրեթէ իննսուն տարեկան՝ կարծեմ աշխատի տալի մը՝ ուր խողովի բերքը լաւ եղած չէր՝ աննպաստ արեւի մը պատճառաւ:

ՔԱՄԻԼ ՖԼԱՄԱՐԻՕՆ

Յ. Գ. — Մոռցայ ըսելու թէ ճաշէն վերջը գրեւոր աշխատութեամբ չեմ զբաղիր, այլ միայն առտունները, ժամը ութէն մինչև կէսօր, իբր նախաճաշ առնելով երկու խաշած հաւկիթ՝ առանց ո՞ր և է ըմպելիքի: Որովհետեւ ինչքիբը քնախօսական հարցի մը վրայ է, օգտակար կ'կարծեմ այս յետ-գրութեանը աւելցնել:

Ք. Ֆ.

Ջուրէն գտաւ ուրիշ ըմպելի չեմ գործածեր և միայն առտուններն է որ կրնամ լաւ աշխատիլ, այն ալ ծով բերնով:

ԷՄԻԼ ԶՕԼԱ

Գրեթէ միայն ջուր կ'խմեմ:

Կրնայ ըլլալ որ կարգ մը հեղինակներ և արուեստագէտներ վայրկենական կերպով ներշնչուին ոգելիցներով, բայց հանճարը խթանի պէտք չունի:

Վերջապէս մը, անտառ մը, ծովը, գեղեցիկ մանուկ մը, սիրուն կին մը, բնութեան բոլոր տեսարանները, ու նաեւ համերգ մը, որ ուեստադիտական գեղեցիկ գործ մը, վեհ և ազնիւ յուզում մը ըստ բաւականին կ'գրգռեն բանաստեղծին, նկարիչին, երաժիշտին հանձարը, և աւելի առողջօրէն կ'մարտկեն զայն՝ որչափ չզխտի կրնար ընել ալքօլի ամենափոքր կտրման հետքը քանակութիւն մը:

ՔԱՌՕԼԻԻՍ ՏԻԻՈՒՆ

Ճաշի ատեն գինի կը խմեմ:

Ճաշէն առաջ և վերջը ո՛ր և է իմպելի չեմ գործածեր:

Ալքօլը կրնայ գրգռել՝ ինչպէս մտրակի հարուած մը:

ԺԱՆ ՌԻՇԲԷՆ

Ալքօլի հետ յարաբերութիւններս ոչինչ են: Շատ կ'ցաւիմ որ ժամանակս չի ներեր բացարեւելու համար ձեզի այն բոլոր չարիքները որ ծնունդ կ'առնեն ալքօլէն: Միշտ իբր ահուելի բան մը նկատած եմ այն ուղեգրային գերագրգռութիւնը զոր կ'պատճառէ այս մահատու հեղուկը:

Չեմ սնդեր թէ արուեստագէտը, մասնաւորապէս բանաստեղծը, չի կրնար ալքօլին մէջ գտնել սուր, ուժգին և անկարգ ներշնչում մը, յարգի՝ տեսակ մը հասարակութեան համար որ օրէ օր աւելի կ'ստուարանայ և որ հետաքրքրութեամբ կը վնոտէ այնպիսի տարօրինակ գործեր որոնց մէջ կ'ըրբրուին և վեր կ'հանուին մարդկային բնութեան ոչ-պատուաբեր ներքին գաղտնիքները: Բայց այն բանաստեղծը որ՝ ընդհակառակը՝ կ'առաջադրէ մաքուր ձեռով մը նրբախառնուկ վեհագոյն վիշտերը, ըսել կուզեմ այն վիշտերը զորս սրտին մէջ կ'ծնցունէ մերժում, անշահախնդիր սէր մը, կամ մարդկային ցեղին ծաղիման և ճակատագրին գաղտնիքներուն դէմ մաքառող մոտածումը, կամ՝ վերջապէս՝ կուշկանդուած տենչանքը դէպի երկրային լաւագոյն բնակավայր մը, դէպի աշխարհ մը որ մեր մոլորակէն նուազ ահուելի ըլլայ, այսպիսի բանաստեղծ մը, կ'ըսեմ, որ՝ իմ կարծիքովս՝ ճշմարիտ բանաստեղծն է, պարտի սովորապէսութեամբ իր մէջ յարդել իր արցունքներու աղբիւրը և ո՛ր և է ալքօլական խառնուրդով չի տենդալառել կամ չի պղտորել զայն:

Ծիշդը խօսելով, այսօր ո՛ր և է արժանիք չեմ վերագրեր իմ անձիս՝ զօրաւոր ըմպելիներէ հրաժարած ըլլալու համար. առողջական վիճակս է որ կ'հարկադրէ զիս ատոր. քանի մը տարիներէ ի վեր լիմօնախառն ջուրէ գատ ուրիշ բան չեմ խմեր: Բայց հաճոյքով կ'յայտարարեմ ձեզի թէ երբեք չարաչար գործածած չեմ գինին և ոչ ալ ինձի համար սովորութիւնս ըրած եմ սուրճ առնելը: Պէտք է պահլցնեմ թէ ես զիս միշտ արգիլած եմ գիշերը աշխատելէ՝ այն ցաւալի աղբեցութեան համար զոր անքունութիւնը կ'գործէ իմ վտանգամէս

զգայարանքիս վրայ, վասնզի գիտած եմ որ՝ այդ պարագային մէջ՝
ուզեղս հրէշային արտադրութիւններու միայն ծնունդ կուտայ,
բայց այս գիտողութիւնը բոլորովին օտար է այն հարցումէն զոր
առաջարկած էք ինծի. ուստի չեմ պնդեր ատոր վրայ:

Վերջապէս, ալքօլը իր բոլոր ձևերուն տակ՝ չղային զրութեան
վրայ գործած յարաճուն աւերումներով սահմանուած է՝ ըստ իս՝
անբանացնելու ժողովուրդները՝ ընկերութեան բոլոր խաւերուն մէջ,
և աւելի կամ նուազ ժամանակէ մը յետոյ՝ ջնջելու այն գերադասու-
թիւնը զոր մարդ յամբօրէն ձեռք բերած է մարդակերպ կապիկնե-
րուն վրայ:

ՍԻԻԼԻ ԲՐԻՏՈՄ

Պատիւ կ'ընէք հարցնելու ինծի թէ երաժշտական կտորներ յօրի-
նելու տեսակէտով ալքօլը նպաստաւոր գրգռիչ մըն է ինծի համար:
Չեմ կարծեր, որովհետև միշտ նախամեծար համարած եմ հրաժարել
անկէ:

ՄԱՍԸՆԷ

Ինծի համար ալքօլը թոյն մըն է: Կէս գաւաթ օղին անգամ
գլխուս կ'զարնէ: Ըսել կուզեմ թէ իմ աշխատութեանս համար եր-
բեք այս գրգռիչին գիմած չեմ: Բայց ասոր փոխարէն օրը երեք ան-
գամ սուրճ կ'իմեմ, և գիշերը մինչև որ կէս գաւաթ անշաքար
սուրճ չի խմեմ՝ չեմ կրնար լաւ քնանալ:

ՎԻԳՔՕՐԻԷՆ ՍԱՐՏՈՒ

Կ'կարծեմ թէ գինին պատուական ըմպելի մըն է:

Եթէ մարդիկ այնքան քիչ կ'իմեն զայն եւ եթէ մինչև իսկ նորոյ-
թի կարգ անցած է ընտել չի գործածել, իմ մասիս՝ կ'կարծեմ թէ ա-
սոր պատճառը միմիայն գինինն յաճախ խարդախուած ըլլալն է:

ՕԿԻՒՍԹ ՌՕՏԷՆ

Ինծի համար ալքօլը ո՛րչափ ալ քիչ քանակութեամբ և ի՛նչ ձե-
ւով ալ առնուի, բացարձակ արգելք մըն է աշխատութեան:

ԲՕԼ ՊՈՒՌԺԷ

Կ. ՆԱԻՍԱՆԿԻ

ՄՈՏԱՒ ԳԻՇԵՐ

Վրճիս գիշերունսն խորհուրդին մեջեն
— Երբ աստէր կ'այրեն կստարն երկինքին,
Ու լուսնակն վար շողերը կ'իջնեն, —
Մոտս կը դիմենք լուռ ու անձկագին . . .

Երկուքս եմք միեմակ. ձայն չկայ չորս դին.
Պրզսիկ աղեսկներ մերք կը մեմնջեն
Երգը ո՞վ գիտէ ո՞ր ցաւած սիրտին
Յաւեք բաժնըւած իր սիրոյ փունջէն . . .

Հոյ այո մենաւոր, սեզ սարին վրայ
Միեմակ երկուքնիս՝ բարեկամս ու ես
Անձկոս նայուածքներ կ'ուղղենք բխրեղեայ
Ծովին, երկինքի վառքին լուսագէս.

Չենք խօսիր. կ'այրինք. չենք շար. կը մըխանք.
Կեւ-գիշերին մեջ երբ լուռ է մեր շուրջ,
Կը մըսերմանան մեզ հետ բիւր խոհանք,
Ու կըզմայի մեր հոգին անշըշունջ . . .

* * *

Դիշերն է մըքին, մըքին սիրտիս Կեւ.
Ճակասս սժգոյն, աջերս երազուն,
Օ՛ սիրս անծանօթ, քեզի, դէպի քեզ
Կը թռչի կուրծքիս սիրտը մ'ազազուն.

Օդին մեջ անդորր, զենիթէն վար կախ՝
Լուսաւոր նկար մը կըզգամ շարժուն,
Ու հոգիս սերով մը միշտ, մի՛շտ անվախ
Կ'ուզէ նետուիլ վեր, փըշրուիլ տոփուն...

«Սիրե՛ կը հրծծեն աղեսկներ ծովուն
Եւ աղանակդ ցոյժերն երկինքի.
Սիրե՛ զի Սերն է Համբոյր մը անհո՞ւն,
Աստիկն արտին մեջ իջած հրճուագին.

«Սիրե՛կ՝ կը ձայնե յաւանակն ինձ վերեւ,
Ցոյց տալով ինձ բիւր շրջեղ հրրթիւններ.
Երազն ու խոկնունք սարսուռն կը բերեն,
Սիրոյ ժըպիսն, ժի, յոյսէն ե ծընէր...»

Ես կը նախանձիւմ անոնց. սարփանքին,
Միշտ, յաւերժական, անվիշտ, յուսաւոր.
Իմ սերս ստուպին սերն ե վըշտագին,
Բոպէ մը զըւարթ, բոպէ մը աղուր:

Հիմա թեւ թեւի, ժի, միշտ քաղծագին,
Անուշ անձուկով մ'որ սերն ե գոռցե...
Կ'ունկնորեմք ծովին մոռցող նռագին,
Երբ մեր սիրսն անվերջ վիշտ մը կը խոցե.

Հըրաւառ իղձեր, քաղձանք ու պատրանք
Ու խօշ փարուսի տեւցեր անհասկնում
Իրար կ'ընդմիջեն մեր խեղդ կուրծքին տակ,
Ու կ'արհամարհենք մեր կեանքը տրտում . . .

Երկիւրինքն գաւառ նայուածք մը անվերջ՝
Զուարթունքի մը կ'սպասենք եջին(՝)
Որ թերեւ զարուն մը մեր սիրտին մեջ
Ու մեր շրթունքին՝ երգ մը ցընծագին:

Դժգոհն ու զոռին կ'երթանք դաշխահար,
— Բնութեան զարնան մեջ մեմք գոյգ ձընեմներ—
Փայփայեղով՝ միշտ մեր սիրտին Գոհար
Յոյսը պզտիկ որ չի շար, չը մեռնէր . . .

Կ'երթանք թեւ թեւի, հագին ափովուած
Մեր մըտերունքեան շայն հաւասքին մեջ,
Յաւե՛տ ծածկելով մեր սիրտն — առեղծուած —
Յիշատակներու գերեզման մ'անվերջ:

Մ. ՌԵՎԱԲԵՍԵՆ

ՀԱՄԱՐ ՍԷՐ (*)

ԽԳ

Համբարի եղբրական մահուան քառասունքը ելլելուն՝ Վիրգին ու ծնողքը սկսան խորհիլ ապրուստի ապահով միջոց մը գտնելու. իրաւ էր թէ ասոնք կրնային իրենց նախկին կեանքի վերադառնալ, բայց ասդին, որքան ալ հասարակութեան համակրութիւնը աւելի քան երբէք բարդ հանգամանքով մը կը ժպտէր որդեկորոյս աւագերէցին՝ սակայն այս վերջինին երեքնի կորովը կասած էր այլեւս եւ կեղեցիէն դուրս գործելու. միւս կողմէ Վիրգին գաւակ պիտի ծնէր, ու երախային գոյութիւնը տարիքոտ անձէ մը աւելի պահանջկոտ պիտի ըլլար անշուշտ. գալով երիցուհւոյն՝ նա կարի տխուր, ու ժաթափ ու ցաւաւոր՝ խնամուելու պէտք ունէր աւելի՝ քան իբրեւ տիրուհի տուն վարելու կարողութիւն:

Նորատի այրին կը տեսնէր այս վիճակը և իր սիրաբեկ ու վշտահար սիրտը աւելի գէշ կ'ըլլար. միեւնոյն ժամանակ արժանապատուութեան խնդիրը կը վերաւորէր իր անձը թէ՛ ինչպէ՞ս պիտի կրնար տանիլ այն անկումին, ուր դատապարտուած էին քահանան և իր կինը իբր տնանկներ ողորմութեամբ ապրելու: Բաժնել ընտանիքը երկուքի՝ ստիկա կրկին ծախքերու դուռ բանալ էր, զոր ոչինչով կարելի էր ապահովել, ասոր համար լաւագոյն միջոցն էր պահել տունը, և հոն շարունակել տխուր կեանքը, ուր այնքան երջանիկ օրերով սկիզբ էր առած:

Բայց Վիրգինի հայրը ոչ մէկ պայմանի տակ չէր հանդուրժեր այլեւս մնալ այն յարկին մէջ՝ ուր տեսած էր իր աղջկան վրայ փորձուած վարհուրեւի տրամը. նա երբէք չէր դադրած աշխատել. և եթէ ճոխ սեղան մը ու տաք անկողին մը գտած էր քահանային տան մէջ, ինք, Ընծայեան իր և կնոջ բաժինը կը համեմատէր եղած մեծարանքին հանդէպ, ասանց տանտիրոջ արժանապատուութիւնը խայթելու, և ասով իր նախկին խնայողութեան հաւասարակշռութիւնը կը կորուսէր, վասնզի քահանան հաւատարիմ իր ուխտին՝ որքան ալ ընչաքաղց էր դուրսը, այնքան աւելի առատածեռն ու լայն էր իր բոյնին մէջ. քահանային ստամոքսը անընդունակ է ցօրենի հասկով սնուելու, որով Գրիստոս փորձեց վարձեցնել իր աշակերտները...

Տիկին Ընծայեան տատամոռտ էր ու չէր կարող վճռական բառ մը արտասանել ամեն անգամ՝ որ խորհրդակցութիւն մը կը կատարուէր տան բաժանման մասին. Վիրգին աննկուն էր իր առաջագրած

[*] Տե՛ս Թիւ 6 էջ 130:

եղանակին մէջ, իսկ հայրը անդիմադրելի յամառութեամբ կը պնդէր օր առաջ թողուլ անգլանի որջը ու գառնալ իրենց համբատ բնակարանը:

Մինչև այն վերջին օրերը Վիրգին չէր համարձակած բացարձակօրէն հակառակիլ հօրը կամքին. բայց վերջին խորհրդակցութեան միջոցին՝ զանցելով պատշաճութեան օրէնքը, փորձեց իրրև զօրաւոր հակառակօրդ մը վտարել ամեն գիտադրութիւն իւր ծրագրի հաշուին և ըսաւ:

— Լքել երեսի վրայ ճակատագրի անխնայ հարուածներով խանձած երկու դժբաղդ ծերեր, ինչպէս պիտի լքուէր հիւանդատան մէկ ցրտագին ու խոն և խշտեակին անկիւնը առանց լոյսի, առանց սրնուղի հիւանդ տնանկ մը, որ իր լայն օրերուն մէջ սգաւորներ մը խիթարած և հիւանդներ ինամած է, օհ, հայրիկ, ներէ՛ ինձ եթէ բաւ թէ ալեկ է այս, թէ քու անսահման բնատանեւոր ոգին անըզգալաբար քեզ կը մղէ տարակայիլ մեր պարտաւորութիւնէն այն թըռուսաւ էակներու մօտ՝ որ իրենց կեանքի եզրով կը տառամին յուսաբեկ կարօտելով մարդկային վերընկալուչ ձեռքերու:

— Եւ դու քու կարգին, աղջիկս, չպիտի վշտանաս երբ քեզ յիշեցնեմ թէ տոբապոյան պարտաւորութեան նկարագիրը գիրքերու մէջ միայն տեսած ես, ինչպէս ես Քրիստոսի բերնէն միայն կը լսեմ գերմարդկային զոհաբերութեան քարոզները, սակայն իմ կեանքը և աշխարհի օրէնքը սորվեցուցին ինձի թէ այդ բոլոր քարոզներէն ոչ մին չէ գործողիւ, փրանդի ամենէ առաջ ես և խմիններս կան, ու նա որ իր անձը չսիրեր և իրեններուն չհօգար՝ ոչ ոքի կրնայ համար զօրութեան, հետեւապէս պէտք է ինէ աւելնալ որպէս զի հետուներն ալ տարածուի չուքս:

— Հայրիկ, եթէ պատած մը հաց ունենայիր ձեռքդ, որ հագիւ բաւէր ստամոքսդ գոհացնելու, ու եթէ այդ միջոցին անանէիր փողոցին մէջ լքուած մանկիկ մը որ անօթի կը մեռնէր, գոնէ պատառիդ կէսը չպիտի տայիր այդ մանկին:

— Անտարակոյս ամբողջը պիտի տայի այլուր. վնասելով իմ սրնուղը, իսկ եթէ անդին ինէ ծնած զաւակս նոյնպէս անօթի հոգեւ վարէր՝ ես ի՞նչ պարտէի ընել այդ պարտաւորութեան, ահա մեր արդի վիճակին բուն պատկերը. եթէ ընկեցիկ մանկան հանգէպ հարուստ մը եղած ըլլայի՝ ոչ իսկ պատառէս փշուր մը պիտի տայի անոր, և համարաւ խղճով պիտի ըսէի «կամք Տեառն օրհնեալ հոգից», վաւրնդի ամեն պարտաւորութեան մէջ Աստուծոյ անպէս կը կամիր որ բազմաթիւ մարդիկ աղքատ տառապան և անօթի մեռնին, գոնէ հարուստն այնպէս կը մտածէ և չուղիւր զկասուած ճշգրտացնել անոր կամքին դէմ դործելով...:

— Բայց հրէշային է ատիկա:

— Հրէշային կամ արդար՝ ընդհանրապէս այս է մեր հարուստնե-

որուն քրիստոնէական հաւատքը, բայց որովհետեւ հարուստ մը չեմ, ուստի ե ոչ տոյնքան ջերմեռանդ հաւատացեալ որքան միլիոնատէր մը: ասոր համար չեմ վախճար Աստուծոյ վերադրուած այն բարկութենէն որմէ հարուստը կը թուի դողալ. ու չեմ դաւանիր անձս պարտաւոր ամեն պարագայի մէջ յարգելու կամք մը՝ որ հարուստին միայն ծանօթ է. հետեւարար ի տես աղքատին պիտի ըսեմ, «թո՛ղ Աստուած ողորմի թշուառին»: Ասոր փոխարէն չեմ կարծեր թէ Աստուած պիտի վշտանայ ինէ, ընդհակառակը նա շատ գոհ պիտի մնայ իմ աղօթքէն, ինչպէս պիտի գնահատէ իմ առաքինութիւնը, որով պարտաւորութեան գլխաւոր պայմանը կը գոհացնեմ ամենէ առաջ հոգալով իմ տկար ընկերուհին՝ որ է մայրիկդ, ինէ արտադրուած անմեղ էակը՝ որ ես դու, Վիրգին: Ա՛լ բաւական է որքան տառապեցար դու, որքան տառապեցան ծնողքդ . . . :

— Անշուշտ իմ երեսէն, մրմնջեց Վիրգին աչերը լեցուելով:

— Ո՛չ, այլ տառապեցանք անարժան ծնողաց աղէտաբեր ընթացքէն, որոնք զաւակ մը պատրաստելու գիտակցութիւնը չունէին ե իրենց անառակ որդին գգաստութեան բերելու յիմար ձգտումով՝ քեզ իբր ողջակէզ ընդունեցան այս ապականուած յարկին մէջ: այդ ծնողքն են քահանան ե իր կինը, որ իրենց ամբարտաւան արարքին պատիժը կը կրեն այժմ. ե դու քու գոհաբերութիւնը կ'ուզես տանիլ մինչեւ անիրաւութիւն՝ քու անձին հետ նոյնպէս քեզ կ'անք տուող երկու թշուառներ մատնելով յամր ու անհանդուրժելի սպառման:

— Ոչ ոք չմեղադրենք, հայրիկ, մինչեւ իսկ նա՝ զոր քու վըշտալիը հոգին կը թելադրէ անառակ կոչել. համոզուինք ե հաւատանք որ այս բոլոր արկածներուն մէջ Աստուծոյ մատը կայ:

— Աստուած իր մատը չթաթխեր չարիքի մրուրին մէջ, սակայն թողունք այդ հարցը աստուածաբաններու հոգածութեան՝ որոնք Տէր Մնակի նման հեղինակութիւններ կը հասցնեն. դառնանք աշխարհին, ուր նոր կեանքի շրջան մը կը բացուի մեր առջեւ . . . թողունք անցեալն անցեալին ե զբաղուինք ապագան վաշխապէս դիմաւորելու պատրաստութեամբ . . . Վիրգին, դու մայր պիտի ըլլաս մի քանի ամսէն:

Ծաղկատի ալբին չափաւասխանեց, աչերը խոնարհեցան, ե երկայն ու սե արտեւանութիւն ծայրէն ցօղի կրկին կաթիլներ իր շառագնած թշերն ի վար կաթեցան:

Մայրը սակայն գրեթէ ոչինչ կը լսէր, ոչինչ կը հասկնար հօր ե աղջկան միջեւ փոխանակուած թեր ու դէմ խօսքերէն, նա ընկղմած էր մտածումներու մի այնպիսի խոր ծովի մէջ՝ ուր ներկայ վիճակին փրկութեան նկմը կը փնտռէր ի զուր. տան բաժանման խնդիրը ծագելէն ի վեր՝ Տիկին Ընծայեան իբրեւ ճօճանակ մը կը շարժեր առանց երկու կողմէն մէկին յարելու:

Հայրը շարունակեց:

— Ահ, դու կը լռես այժմ, դու ոչինչ ունիս պատասխանել իմ յայտնութեան, որ ընտկան ու տրամադրանական անպարտելի փաստերով յօրինուած է. իրաւ է թէ հայր մը չէ արտօնուած իր աղջկան յիշեցնել ինչ որ պատշաճութեան օրէնքով պարտ էր վարագուծուած մնալ անոնց միջև, սակայն երբ արկածը կը յանդգնի մինչև իսկ դեռ լոյս չտեսած կեանքի մը սպառնալ՝ այն ժամանակ, Վիրգին, հայր ու աղջիկ պարտին հաւտաւ իրաւունքով խորհրդակցել աներկբայելի վտանգը կարենալ վտարելու համար:

«Արդ, որքան ալ դու մոլեռանդ տաւաքինութեան հոսանքէն քշուելով կ'ուզես մեր բոլորը տանիլ այն անկումին՝ զոր, ոչ Աստուած ու ոչ մարդկային արդարութիւնը չեն կամենար և ուր քու անմեղ երախան պիտի տուժէ կրկին մեղաւոր ծերերու մեղքը, կը մտածես անշուշտ թէ հրաշքով ամեն ճամբայ կը հարթի ու մենք հեշտիւ կը ժամանենք Աւետեաց երկիրը, ո՛չ այդպէս սակայն. հրաշքը երազ է, և ամեն երազ զարթնումով կը վերջանայ, զգուշանանք այդ երազին յաջորդող իրականութեան մէջ կորսուելէ. դու կ'ուզես մարդասիրական ցոյցի մը համար զաւակիդ կեանքը զոհել, բայց ստիկա տաւաքինութիւն ըլլալէ կը դադրի ու ոճիրի մը բոլոր զարհուրանքով կը ծանրանայ էութեանդ վրայ. ոչ ոք պարտաւոր է իր լեռնակը թողուլ մութին և գնալ իր աղօս կանթեղով ցեխոտճիողոցը լուսաւորելու . . . :

— Երաշխաւորելու համար զաւակիս օրերը՝ ուրանալ անոնց բուն հեղինակներուն կեանքը, ահ, դժնդակ է այս փոխարինութիւնը. միթէ չե՞ կարելի գտնել միջին ճամբայ մը որով փրկութիւնը կատարեալագործուի . . . : Դու, մայրիկ, չ'ունիս ոչինչ ըսելու, դու՝ որու մէջ իսկական պատկերը կը ներկայացնեմ ես:

— Դուայ, գտայ . . . դուչեց տիկին Ընծայեան յանկարծ ոտք ելլելով, իր աչերէն ուրախութեան լոյս կը ճառագայթէր, ու գտնաւորով ամօսինին յարեց, Վիրգին իրաւունք ունէր յամառելու քու կամքին, որքան և դու տրամաբանօրէն և իբրեւ ճշմարիտ հայր մը դատէիր անկերպարան իրականութիւնը. ինդիր է ստեղծել միջոց մը, որով թէ մեր և թէ քահանային տունները մնային շէն, քու ես գըտայ այդ միջոցը . . . :

— Խօսէ՛, խօսէ՛, մայրիկ, դու որ իմ երջանկութիւնը ապահովեցիր պսակելով իմ երբեմնի խտէալը, այժմ իբրեւ բարութեան հրեշտակը պիտի փոփես տառապած կեանքեր:

— Դնա՛, Վիրգին, անմիջապէս գոհարներդ դարձնել կեսուրիդ:

— Ահ, գոչեցին հայր ու աղջիկ խանդավառ շեշտով մը:

Եւ Տիկին Ընծայեան խօսքն ուղղելով իր Զատուանին շարունակեց. հիմա ունի՛ս ու է դիտողութիւն այս գիւտի մասին. ինչ անհեթեթ վերաբերում կրնաս վերագրել ճգոհարները իրենց նախկին տիրուհւոյն վերադարձնելու մէջ, որոնց արժէքը կարծեմ բաւական

նէն աւելին պիտի հայթայթէ սգաւոր այր ու կնոջ օրերը պահելու համար :

— Ոչինչ ունիմ առարկել, պատասխանեց Ընծայեան երկար շունչ մը տունելով, միայն թէ իմ առնական գերիշխանութիւնս քու ներկայութեան տեղի կուտայ, իսկ ես քեզմով կը հպարտանամ . . . :

Վիրգին դուրս սրացաւ գնալ իսկոյն մօր պատուէրը կատարելու համար :

— Պարզ էր սակայն գիւտը, յարեց Տիկին Ընծայեան ամուսնին արժանապատուութիւնը վեր բռնելու փոյթով. տարաբաղդօրէն քառասուն օրէ ի վեր մեր երեքին ուղեղները կը չարչարուէին յանգելու համար ներդաշնակաւոր եղբակացութեան մը, որով ոչ միայն մենէ իւրաքանչիւրին փափաքը պիտի պատկուէր՝ այլ նաեւ քահանան ու երէցիկնը իրենց արժանաւոր դիրքը պիտի կրնային պահել վերստին սեպհականելով իրենց հարազատ իրաւունքը :

— Կը կարծես որ մերժեն ընդունիլ ինչ որ իրենց կը վերաբերի :

— Վիրգին կարող է այդ գիւրազգացութիւնը վայելչօրէն պատուել, անտարակոյս նա մեր ներկայութեան չէ որ պիտի կատարէ իր կարի նըրահիւս դարձուածներով կազմուած դերը, որուն հանդէպ հոգեկան յափշտակութեամբ պիտի համակուէին ամենէն հպարտ բնութիւններ իսկ . յետոյ . . . :

Տիկինը չկրցաւ շարունակել, վստայի Վիրգին վազն ի վազ վերադարձու, չնչաճառ, յուզուած ու չփոթ, և իբրեւ նոր աղէտ մը գուժելու բոլոր երևոյթներով դողահար՝ ինկաւ մօր լոնջին ու կողկողուն ձայնով մը գոչեց :

— Օհ, մայրիկ, դեռ Աստուած գոհ չէ մենէ, պարտինք գժրադժութեան բաժակին մրուրը լիովին քամել, ո՞վ պիտէ, թերեւս սերընդական մեղք մը քաւելու համար :

— Ի՞նչ պատահեցաւ, հարցուցին ծնողքն այլայլմէ :

— Գոհարներուն տուփը վերցուած է, պատասխանեց Վիրգին ինքզինքն ամբիփելով, նոր հակակրութեան մը տեղի չառլու համար աւազերէցին ասոն հանդէպ, որովէ անչափ զգուած էր իր հայրը :

— Վստահ ես, հարցուց մայրը :

— Ահ եթէ վստահ եմ, դրսէն անյայտ կերպով խորտակուած է գլորոցին կղպակը, որուն մէջ սովորաբար կը պահէի եզնոսէ տուփը. կան ամիսներ որ բացած չէի զայն :

— Ուրիշ տեղ չճնտուեցիր :

— Բոլոր պահարանները տակն ու վրայ ըրի, ու միայն գորգը մնաց :

— Կը տեսնէք ուրեմն թէ չարիքին լրումն է այս որով կը փորձուինք չգիտեմ ինչո՞ւ, յարեց Ընծայեան բարկալիւր շեշտով, բայց չնորհիւ այս լրման՝ Աստուած կամ չառ կը շահի կամ շատ կը կորուսէ. կը շահի՝ եթէ մեզ հանդարտ թողու մեր դործելու և ապ-

ընելու եղանակին մէջ, որպէս զի ստէպ պարտաւորութիւնք օրհնել իր անունը, կը կորուսէ՝ երբ չդադրի արտօնելէ չարիքին մեղ հալածել մինչև անդունդ... :

— Չհայտնեմք, բարեկամ, ըսաւ Տիկինը յանդիմանական եղանակ մը տալով իր ձայնին, մտածենք թէ ո՞վ կրնայ ըլլալ գողը :

— Համբար, կամ ... սակայն ծիծաղելի պիտի ըլլար մտածել թէ գողօնը կրնայ վերստացուիլ :

— Աստուած իմ, կողկողեց Վիրգին ու դարձաւ դէպի դուռը մեկնելու համար, որպէս զի չլսէ իր հօր արդար բողբոջները :

Բայց չորրորդ անձի մը ներկայութեան՝ նա գամուեցաւ իր գրտնուած տեղը :

Չորրորդն էր երիցունին : Գրեթէ ուրուական մ'էր այժմ այդ քառասուն տարիներով պահպանուած վարդը. մազերը եթէ ոչ բոլորովին սպիտակ՝ բայց մեծ մասով ձիւնախառն շրջանակ մը կը կազմէին իր մուշտոտ ճակտին վերեւ. նիհար երեսին գոյնը յայտնի կը պարզէր արեան նուազումի հետեանքը, ըսայց աչիւրը ոչինչ կորուսած էին իրենց աղւոր, լուսափայլ ու թովիչ երևոյթէն, իր կացքը կենդանի նահատակի մը աննկուն կամքը կ'ոգեւորէր իր ամբողջութեան վրայ, ու միւսնոյն ժամանակ չարագուշակ վհուկի մը հովը կը ոսուրցանէր իր ծանր շարժումները, այս ամենէ յետոյ սակայն փոխանակ երկիւղ ազդելու՝ համակիր ելեքտրականութեամբ մինչև պաշտումի զգացումներով կը ցնցէր զինք տեսնողը, այնպէս որ Ընծայիան քայլ մը առաւ դէպ անոր, իբրեւ թէ ներում խնդրելու պարտաւորուած ըլլար քիչ առաջ իր մասին աննպաստ վերաբերումով մը խօսած ըլլալուն համար :

Երիցունին լսած էր գողութեան հակիրճ և ընդհատուած պատմութիւնը, և հիմա կուգար ինք ստանձնել անոր շարունակութիւնը, և ըսաւ .

— Ոչ ոք մեղադրեցէք իբրեւ ոճիրին հեղինակը այն թշուառէն զատ՝ զոր կը ճանչնանք. հսկումի գիշերը որբունին ինձ յայտնեց իր կասկածները, ու ես եկեղեցիէն վերադարձին գտցի գոհարներուն տուփը փնտռել, չգտայ, վերցուած էր. այդ վայրկեանին զատապարտուեցաւ Համբար... :

— Մի՛, մի՛ չարչարիր մեռելին յիշատակը, գոչեց Վիրգին աղերսալիւր և իր ձեռքերն իրար կցելով :

— Հանգարտէ՛, խեղճ աղջիկ, ոճիրին հաշիւը չէ որ եկայ տալու, այլ աւելի նուիրական և յապաղեալ պարտաւորութիւն մը կ'ուզեմ կատարել, ձենէ իւրաքանչիւրին ներումը խնդրելով այն անգարմանելի աղէտին համար, որով իմ սիրական հարսը նահատակեցի, որքան ալ աղէտին եթէ ոչ գլխաւոր հեղինակը՝ գէթ անոր մէկ վօրաւոր բայց անգէտ գործակիցը եղայ : Կը կարծեմ թէ աւելի ընդարձակ բացատրութեան պէտք չունիք զիս հասկնալու համար :

Երբ աղէտը կշռեցի իր ամեն պարագաներով, անոր մէջ իմ բաժինը շատ թեթեւ գտայ ձերինին համեմատելով, վասնզի եւ միայն զաւակ մը կորուսի, որ պարտէր կորսուիլ այսպէս կամ այնպէս, իսկ դու, Վիրգին, տառապանքի ամենէ ահաւորին վիճակուեցար, դու որ ծընած էիր ճշմարտօրէն երջանիկ քաղաք թողոր առաւելութիւններով, և դուք որ ծնած այս հրեշտակը՝ իրաւունք ունէիք պահանջելու Աստուծոյ ժպիտը, և ահա ծակատագիրը, պատահարը, կամ անբաղդ սէրը՝ ինչպէս որ կ'ուզէք, մինչև այս վիճակին ձեզ տարին:

Այս ըսելով երիցունին ուժասպառ նստաւ թիկնաթուր մը վրայ սպասելով անշուշտ պատասխանի մը, զոր սակայն ոչ ոք կը համարձակէր արտասանել:

Վիրգին նոյնպէս անզգալարար նստած էր և իր երեսը ձեռքերուն մէջ պահած կուլար:

Տիկին Ընծայեան կուզէր մխիթարական խօսքով մը փոխարինել երիցունուին կսկծալի ճառը, բայց ոչինչ կը գտնէր ըսելու անկեղծութեան հանդէպ որ եկած էր ճշմարտութիւնը իր ցրտագին մերկութեան մէջ պարզելու:

Իսկ Ընծայեան կը մնար անթափանցելի, ոչինչ կարելի էր կռահել իր դիմագիծերէն, նա լուռ էր ինչպէս արձան մը, թերեւ իր մէջ հոգեկան թեւ ու դէմ ձգտումներու պայքար մը սկսած էր այդ վայրկեանին, զոր ինք առանձին պարտ էր վարել:

Երիցունին վայրկեանական լուսթեմէնէ հաք շարունակեց իր խօսքը:

— Չեմ ուզեր այլեւ ձեր տառապանքին մշտական հանգամանք մը տալ ու կրկնապատկել զայն ձեզ, պահելով այս թշուառութեան որջին մէջ, որ լեցուն է դժոխքի մը բոլոր արհաւիրներով, ուր անցեալէն մէն մի յիշատակ՝ ձեր վրայ տանջանքի մի նոր յաւելում պիտի ըլլայ. դացէ՛ք ուրեմն արայծառ լոյս և անարատ օդ վայելելու այն սրբավայրին մէջ ուր սիրոյ ընծայած մանանուն ճաշակեցիք, ուր Վիրգինի մանկութիւնը խայտոց և իր անձին վրայ հրաշտակող օրիորդ մը հասցուցիք զարգացման ու բարձր բարոյականի անբաւ հարստութեամբ օժտուած: Դարձի՛ք ուրեմն ձեր բոյնին, որ սրբութեան տաճարն է և ուր մթնոլորտը չէ կրէք ապականուած զազիր շունչերով. հոն սնուցէ՛ք լոյս տեսնելու պատրաստուող հրեշտակն աշխպէս՝ ինչպէս սնուցիք անոր անարատ մայրը, որպէսզի եւ ալ կարենամ կուրծքիս վրայ չնչելու իմ խոնարհ իրացնող այն թարմագոյն մարմինը, որուն էութեան կազմածքէն մասամբ հեղինակի բաժին մը պիտի ունենամ անշուշտ...:

[Շարունակելի]

Կ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

Յ Ո Գ Մ Ո Գ

Snobisme! , ահա բառ մը ձեզի զոր հայերը տակաւին չի մկրտեցին , անուն մը չի տուին իրեն :

Առանց սպասելու ասոր հայայման , հայերը սան գրուեցան անոր և մեր մէջ այսօր այնքան snobներ կան որքան պարկեշտ կլններ չի կային Լէսպօսի մէջ Սաֆօի ժամանակ :

Սնոպիզմը այն յիմար , կեղծ , ծիծաղելի պաշտամունքն է զոր ունայնամիտ մարդիկ կունենան կամ ունենալ կը կարծեն այնպիսի բաներու համար զորս ամենօրեայ սովորական կեանքերնուն մէջ կ'ստեն և կամ չեն ճանչնար :

Ֆրանսերէն բառ մը չի հոսկցող կիներու և այլ մարդոց հանդիպած եմ ես որ հատ մը չեն փախցուցած Սիլվէնի և կամ Լամպէրներու ներկայացումներէն :

Անհաւատ մարդոց ամէն կիրակի եկեղեցի երթալը գիտեմ ես :

Isabelle attendrie գոյն փողկապ կապողներ կան , par snobisme , որ Բարիկէն Tempsը բերել կուտան , երբէք bandeը չեն խզտեր և courseի օրերը monocle կը գնեն աչքերնուն :

Ապառուս պարոններ ալ կան որ պատուական Ֆէսը մէկդի ձգած , բանամա մը կանցնեն գլուխնուն և իգրե թէ ասիկայ բաւական չըլլար , այդ յարդէ գլխանոցին անանկ chevaleresque ծալքեր կուտան զորս հազիւ ինքլինքին պիտի ներէր ա'Արդանեան մը և կամ . . . Պուֆալօ Պիլ :

Թաջուլթակի հետեւողներ կան , այնպիսիներ որ միայն ֆեռենչէն համ կ'առնեն , ինչպէս նաև մասօնութեան հետամուտ սողաք : Յոյցի համար միայն maîtresseներ պահողներ կան կարծուածէն աւելի բազմաթիւ :

Նոյն իսկ առ ի անօպիզմ կարգուողներ պակաս չեն :

Այս ամէնը կ'ընեն , կ'ըլլան առանց հուստօքի , առանց համոզման :

Սնոպիզմէ վարակուած՝ բանի տեղ չեն գներ ասոնք ճաշալը , վայելչութիւնը , bon sensը և ինչ որ կայ անդին :

Թատերական ներկայացման մը ի տես յապուշ կը կրթին և բան մը չեն հասկնար անկէ , ականջ կը դնեն նուագածութեան մը որ սրտերնին կը նեղացնէ , գաղափարի մը կը հետեին , նորոյթին գերին կ'ըլլան , որովհետեւ c'est bien porté, ça vous donne une pose!

Իրեն յատուկ ոչինչ ունի ան . իրը չեղող idéalի մը ծառան է , ուրիշներէ կընդօրինակէ իր շարժումները , ձևերը և իր ըրածներուն մէջ ինքնատիպ բան մը չի կայ :

Փոխ կառնէ իր ժպիտները և իր արցունքները կեղծ են Լըմուէ :

նի աղամանդներուն պէս :

Snobinetներ ալ կան , աղջիկները՝ որոնք ֆրանսական խումբի մը կողմէ տրուած Dindonի և կամ Suzette et ses amantsի պէս կը-տորներու ներկայ կը գտնուին և երբ իրենց այս արարքը կը քննա-դատես , blasé քմծիծաղով մը կը պատասխանեն քեզի .

— Հաստատ հիմերու վրայ շինուած տուները պզտիկ երկրաշար-ժերէ չեն վաւենար :

Chouette!

Վերջին շոգենաւով հասած snobի թիւի մը ձեզի որուն մէկ խօս-քը տասը հատորի տեղ կը բռնէ բացատրելու համար ձեզի այն կեր-պասը որմէ կը ձեռուին գերերջանիկ snobները :

Պարոն Ք . ութ տարիէ ի վեր կրօնական ջերմեռանդութեամբ մը abonné է խտիվական օբէրային :

Երեքշաբթի և չարաթ գիշերները նոր փեսայի պէս կ'ածիլուի , իր impeccable ուօքլինկը կանցնէ վրան , կնկան պէս հատեր կը քսուի , և ինը քսան անցած իր յաղթական մուտքը կընէ օբէրայէն ներս :

Ութ տարիէ ի վեր այս կեանքը կը վարէ կոր , երանելին :

Երէկ գիշեր թատրոնէն ետքը իրեն կը հանգիստիմ Գոնթիլիան-Թալի grill roomը և կը հարցնեմ .

— Աս գիշեր ի՞նչ տուին :

— Ան օբէրան քի , մէջը Փըջի մը կայ տե , կրակ կը հանէ :

Կունօի փառքին apothéoseն էր ասիկայ :

* * *

Չեմ գիտեր ո՞վ նմանցուցած է աղջիկները նամակի մը որուն վրայ հասցէ չէ գրուած :

C'est très bien .

Բայց աւելին կայ :

Ի՞նչ է ուրեմն կարգուած կինը :

— Նամակ մը որ հասած է իր հասցէին :

Հապա տունը մնացած աղջիկը :

— Poste restante նամակ մը փոսթային մէկ անկիւնը մուցուած , զոր ոչ ոք կը փնտռէ կիշեէն :

* * *

Ի՞նչ է սէրը :

— Չգիտեմ ինչ մը , չեա գիտեր ինչպէս կ'սկսի , չեա գիտեր ուր կը վերջանայ :

* * *

Գործնական փիլիսոփայութիւն :

Ձեռ գիտեր, չեմ կրնար, անկարելի է, այս երեք բացատրութիւններուն տեղ աւելի աղէկ չէ՞ ըսել... պիտի սորվիմ, պիտի փորձեմ, պիտի ընեմ,

Ե. Ա. Գ. Մ. Ր.

ՕՍՔԱՐ ՈՒԱՅԼՏ

Օսքար Ուայլտ, որ ինք իր պատմութեան քննարկէն կ'ախորժէր, երկու մատանի կը դնէր մէկը, կ'ըսէր, երջանկութիւն կը բերէ, իսկ միւսը բժբաղդութիւն : «Որովհետեւ, կը յարէր, երբէք իրար խառնած չեմ երջանկութեան ու դժբաղդութեան իմ բաժիններս՝ մարդոց մեծագոյն մասին պէս : Երկար ատեն մարդոց ամէնէն բարեբախտը եղայ, արժանի եմ հիմակ ամէնէն դժբախտը ըլլալու : Այս պահուստ չարագուշակ մատանիի ազդեցութեան ենթակայ եմ :»

Ճակատագրի հաւատացող և ստոյիկեան, ցաւագինորէն կը ժրպտէր այն ատեն, չեմ գիտեր ի՞նչ սոսկալի յիշատակներու, բայց յանկարծ իր ցաւերը կը մոռնար երեւակայելով հեքեաթ մը՝ որուն հերոսն էր անփոփոխ կերպով մեծամեծ մը կամ աստուած մը, որ իր արկածները կ'ունենայ մարմարէ պալատներու մէջ, ծաղիկներու, գրօշներու և նուագներու միջև : Երազը կեանքէն աւելի կ'մխիթարէր զինքը :

Օսքար Ուայլտը Լոնտոնի մէջ ճանչցայ իր հուշակին գերագոյն պահուն : Քաղաքէն կ'անցնէր աշակերտներով շրջապատուած, ամբողջը զարմացնելով և ընտրադասէն (élite) փնտռուելով. երեք թատրոններ միասնաբար իր կտորները կը ներկայացնէին : Տօրիւն Կրեյի Պասկերը, որ գայթակղութեան տեղի պիտի տար, քիչ ատենէն հըրնաբար կ'եղէր : Դեռ նոր հրատարակած էր «Դիտաւորութիւններ»ը՝ (Intentions)՝ ժպիրճ ու նորակարծական (paradoxal) գիրք մը՝ որուն մէջ միջակորեարին սիրական վճիռները կը ծաղրէր : Սրամիտ պատկերաբեկ՝ (iconoclaste) ինքը՝ կը զուարճացնէր հասարակութիւնը՝ միեւնոյն ատեն վախ ազդելով անոնց : Կը կարծեմ՝ նոյնիսկ թէ չամբանիայի երկու գաւաթի միջև չա՛տ աւելի յառաջ կ'երթար : Երիցականներու մէջ արդէն զինքը վար զարնողներ կային, բայց քիչ թիւով : Ինքը, որ պիտի գիտնար մարդկային ապերախութեան բոլորական դառնութիւնը, հակառակորդի մը վնասելու համար երբեք օգուտ չբաղեց իր հեղինակութենէն. հաւասար ուժերու հետ

մինակ կը չափուէր:

Թող թէ այս մարդը, որ քիչ մը շատ պարզմտօրէն սմբարտաւան կրնար թուիլ, կը խոնարհէր անոնց առջեւ՝ զորս իրմէ վեր կը նկատէր: Իրիկուն մը, կէրբիչ Քլըպի մէջ, տեսայ զինքը որ սկսնակի մը պէս կը դողար, Եպիսկոսեան Մարիոսի անբաղդատելի սղիւխաբէն՝ Ուօլքըր Բէյքըրի ներկայութեան: Պըրն Ճօնսի, Ուօլքըր Քրէյնի, Էլճըրնօն Ուոլնպըրնի, Բըսքինի, Բօսէթթիի, Բօպըրլօ Պրատունիկի յարգալից բարեկամը եղաւ ինք: Մէկ խօսքով, աշխարհի կարծիքով, կատարելապէս երջանիկ եղաւ, և, ինչ որ հազուադէպ է, գիտէր ու կ'ըսէր իր երջանկութիւնը:

Գուհնասէրի մարքիզին դէմ իր կողմէն խելայեղօրէն հետապնդուած դատ մը բաւական եղաւ որ այդ շատ գեղեցիկ երազը խորտակուի: Օսքար Ուայլտ առտու մը բանտի մը մէջ արթնցաւ, իր կեանքին ու գործին աւերներուն միջև: Իր թաարերգութիւնները այլևս չաղդարարուեցան, իր գիրքերը հարուածին տակ գացին և իր բարեկամները զայն երբեք ճանչցած չըլլալ կեղծեցին: Նոյն իսկ այլևս Օսքար Ուայլտ չէր, այլ Շ. Յ. Յ. այս թիւով է որ ստորագրեց Ինքնիկի քանհին Գեղօնըին անգլիական սպաւորութիւնը:

Այլ սակայն դեռ բուսականաշափ տառապած չէր. պիտի պատուհասուէր տակաւին յանձին իրենցներուն: Բիտնիկի մէջ էր որ իր մօրը մահը լսեց. արձակուելէն վերջ կ'իյնէր կորսնցուց. ու դեռ նոր իր եղբայրն ալ մեռաւ: Իր անունէն կ'մնան մինակ իր երկու զուակները՝ զորս գաղտօրէն միայն տեսնել կը համարձակէր, ժրնէվի մէջ:

Օսքար Ուայլտ դիմագրուեց սակայն բոլոր այս աղէտներուն: Արհամարհած էր ճակատագիրը, ամենափոքր յոյսն անգամ զոհած էր, ու շատ ազնուականօրէն, առանց մեծաբանութեան, ճակատեցաւ կեանքին Մահուան ըղձալով: Մահը նոյնիսկ անգութ գոնուցեալ իրեն, և երկար տոնն սպասուելէ վերջ միայն զան առաւ: Վերջապէս հանգիստ է. իր դիակին առջին ծաղրածուններէն ու կեղծաւորներէն կը պահանջմը զինաթափ ըլլալ: Այս մարդը քառութեան չափը լրացուցած է արդէն:

Անանկ ժամանակամիջոցի մը մէջ ենք, ուր շատ կը խօսին սիրոյ վրայ ու քիչ կը գործադրեն զայն: Պայմանադրապէս կ'ապրինք, փոխանակ իւրաքանչիւր գործ իր պատճառներով ու հետեանքներով ողջմտօրէն դատելու: Սեռային խնդիրներու մէջ մասնաւորապէս անարդար ենք, ու, թեթեօրէն, պատժապարտ մոլութիւն անունը կուտանք, ինչ բանի որ յաճախ խղճալի հիւանդութիւն է լոկ: Այսպէս խօսութիւնը, ուրիշ տառապեցաւ Օսքար Ուայլտ, ժողովուրդին աչքին չքացուց, բարձր մտածումի, պարկեշտ աշխատութեան, և ազնուական մտածումի ամբողջ կեանք մը:

Կարծիքի այս կեղծպարկեշտութիւնը արուեստի առեցողութիւնէն չի՞ ներշնչուիր միթէ: Գիտունները կրնան անպատիժ անվայել

գործեր ընելն որոնցմէն արհեստով pornographie մը նոյնիսկ պիտի կարմրէր: Իբրեւ ապացոյց, այն անհամար գիրքերը, սեռային հրէշութեանց վրայ՝ որոնք մեր գրատուններուն ապակեղարանները կը զարդարեն: Քանիներ կանոնադրութեամբ՝ որոշմարտապէս գլխակալն ըլլան, բայց անոնց գլխող չկայ: Բայց թող արուեստագէտ մը՝ գրթիթիւնով վեցուած ինչպէս Պօլէո կամ Ժօռ Էքհոտ, արտասուածազին աչքերով հակի սիրոյ հիւանդներուն վրայ: Եանկարծ մասնադատան բարոյագէտներ բողոքի ձայն կը բարձրացնեն: Չայն հոսաբակային ոխին կը մատնեն: Ուղարար չեն առնել: Բիւնէն որ բարոյապէս չանդատուին:

Օսքար Ուայլտ որ իր ամբողջ կեանքին մէջ իր անսպասելիութեան հետ կը պայքարէր, այս բարոյագէտներուն դէմ գնաց:

Եւ սակայն անիկա գիտեցիկ ուղեր գրած էր, ինչպէս Ոսանաւորները և Սիիսիքը. քննողատականեր Դիսաւորաքիւններն մէջ, հեքեաթներ՝ Երջանիկ, խշխանը և Առաւելոն Տոնը. այլ մը՝ Տօրերն Կրեյի պատկերը: Թափաբուծիւններ՝ Սնորհ և Տիկիկ Ուիլսոնի ինտրանսը: Բայց ինչ կարեւորութիւն ունին այս գործերը, իմաստութեաններուն և աւանդապետներուն համար: Ասոնք արժէք չունին երբ մարդեր կու տարի բանտարկուած է:

Ես, այս ժամանակներու ամէնէն զժրախտ մարդուն մահուան հանգէպ գլխութիւն կաղաղակեմ ու մոռացութիւն կը հայցեմ. Ա. Յ. Յ. Մեծ բանտարկին յաւիտեանական կալանաւորն է Տիկիկ: Թող Օսքար Ուայլտի գործը այսուհետեւ մեղի երեւայ անանունութեան պարզուպարզ գեղեցկութեանը մէջ:

Գլխի գերեզմանին չափ գլխով ըլլանք:

ՍԵՐԱՐԹ ՄԷՐԻԼ

Մ Ե Ր Բ Ա Ր Ք Ե Ր Է Ն

Սիրելի քուզէնս,

Թղթակցութիւններդ կանոնաւոր են: Ես ասիկա չեմ կրնար երեւակայել թէ ո՞ր ատիճան ինծի ուրախութիւն կը պատճառէ: Այն օրը, ուր նամակիդ անձկութեամբ կ'սպասեմ և չեմ տոտոնար, յանձն կարծական փոփոխութիւն մը տեղի կունենայ մէջս, արտի սեղմում մը: Նիւթ մը մը զիս անտոյգ կացութիւն մը կը մտածեմ: Զիս կը խնդրեն: Եւ ահա օրեր կը անցնեն:

Նպատակ չունիմ երկու աշխարհներու համար հաւատարմապէս ծանր: անցնող տնտեսական տագնապով զբաղեցնել ղքեղ, այլ ցոյց:

տալ է կրկնապէս ողբալի յոսի սովորութիւն մը, մարդկային ընկերութիւնը կոտորացնող վէրք մը :

Յաճախ քեզ գրած եմ աղատող սովորութիւններու, յոսի տրամադրութիւններու մասին ա՛յն համբակ անձերուն՝ որոնք ինքզինքնուն իրաւունք կուտան խորհրդածել, կարծիք յայտնել, իրենց por-téէն վեր գտնուող խնդիրներու վրայ ճշտումաբանել: Ասոնցմէ չտեսիլը, իրենց հիւանդ երեւակայութեան զոհերն են :

Այս առթիւ anecdote մը պատմեմ, որ իր տեսակին մէջ եզակի է : Իրիկուն մը Տիկին Հ... ենց հրաւիրուած էի : Սիրուն բազմութիւն մը կար : Սենեակէն ներս երկտեսարգ մը մտաւ տատանելով : Գոյն նստող Տիկին Ա... ականջէս վար ըսաւ .

— Ահա՛ Նիւրընպէրկի գործարաններուն մէջ պատրաստուած, իրանը ոտքերուն վրայ, հոսանքի բռնուող շոգենաւի մը պէս տատանող խամածիկ մը :

Տիկին Հ... տան Տիրուհին, նորեկը տակաւին չէր ներկայացուցած ներկաներուն, երբ ան, ժպտուն դէմքով, առաջացաւ տալօնին մէջտեղուանքը, ձեռքերը մէջ մը կուրծքին վրայ դնելով, մէջ մըն ալ իրար չփելով սկսաւ խոնարհութիւններ ընել ա՛յն կողմին՝ ուր իզական սեռը կը բազմէր : Տիկին Հ... ներկայացուց զայն սապէս :

— Մ. Նովէլ, նոր դարձած է Շուէտէն, ուր վերջերս գացած էր մասնաւոր քննութեան մը բովէն անցընելու համար morue ձրկան իւղի պատրաստութեան եղանակը : Յառաջիկայ դարնան ալ Տալմացիոյ համար կը մեկնի :

Այս փայլուն ներկայացումին (ի՛նչ կըսեմ, réclameին) վերջ Մ. Նովէլ աթոռի մը վրայ նստաւ, ականցին ազակիները սկսան փայլատակել : Երբ գլուկը հոնեց, սենեակին լոյսերը հրաշիւք իմն բազմապատկուեցան . վայրկեաններ սահեցան, ձա՛յն ձիւն չկայ :

Տիկին Ա... նորէն մօտեցաւ և ականջէս վար ըսաւ .

— Երթալով կը համոզուիմ կոր սա բանին թէ՛ Մ. Նովէլ անպատճառ Նիւրընպէրկէն չըջանաւարտած է :

Խնդուքս չկրցայ գտել, իրա՛ւ ալ պուպրիկէ մը տարբերութիւն չունէր : Պատահեցաւ որ գինքը ստիպէին որ խօսի :

Մ. Նովէլ մե՛ծ պերճախօսութեամբ մը սկսաւ . « — Այո՛, այո՛...

«Այո»ները երթալով շատցան, անանկ որ խօսակիցները բնաւ չէին նեղուեր ըսածները հաստատելու համար, վստի՛ղի ինք կ'ըսէր, ինք կը հաստատէր :

Մէկէն խօսքը դարձուց Կիւթէմպէրկի վրայ և բաւական երկար առաւապներ որոտմելէ վերջ, — որոնք իբր թէ առնչութիւն ունեցած ըլլալին Կիւթէմպէրկի հետ — սապէս եզրակացուց :

Կիւթէմպէրկ ուսումնասիրած է մարդկային նկարագիրը, և բարոյականի մարդարիտներ ցանա՛ծ է իր ժամանակակիցներուն և իրեն

յաջորդող սերունդներուն մէջ :

Տիկին Ա. . . . առ անդամ չկրցաւ ինքզինքը զսպել և չարաճճութեամբ, սուր խայթուածք մը տուաւ ըսելով Մ. Նովէլին :

— Կը կարծէ՞ք որ La Bruyère-ի միւս անունը Կիւթէմպերկ եղած ըլլայ :

Մ. Նովէլ, Rabelais-էն աւելի սոսկալի quart d'heure մը անցուց, շուարուն մնաց, վամպի Տիկին Ա. . . . ի ակնարկութենէն — յայտնի էր թէ — բան մը չէր հասկցած : Խեղճին համար La Bruyère չ'առօտար անուն մըն էր :

Մ. Նովէլ տփուռնեցաւ . վստահ չէր թէ, եթէ բերանը բանոր պիտի կրնար խօսիլ : Զգացած գողը սախակեց զինքը որպէս զի գգաւ կը դնէ, որուն վրայ սենեակին լոյսերը իրենց պայծառութենէն բան մը կորսնցուցին :

Կիւթէմպերկ և La Bruyère, իրաւ երկու դար իրարմէ հեռու, բայց չորհիւ Մ. Նովէլի կարելի եղաւ անոնց մէջ գտնել եթէ ոչ ազգականութիւն . . . բայց գոնէ՛ . . . caractère ? ի նոյնութիւն :

Տիկին Հ. . . . ի կողմէ կազմակերպուած հաւաքոյթին clou-ն ըլլալ Մ. Նովէլին վիճակած էր այդ իրկուն :

Տիկին Ա. , — որ այնքան չարաճճութեամբ վերաբերուած էր այն դիշեր Մ. Նովէլին, — հետաքրքիր եղեր է աւելի մօտէն ճանչնալու զայն, որով կրցեր է հաստատել այն nullité absolue-ն որ կը քողարկուի եղեր ! անոր փայլուն դրսերկոյթին տակ : Մ. Նովէլ, երբ երեկոյթի մը կամ ընկերութեան մը մէջ պիտի երևայ, սովորութիւն ունի եղեր նախընթացօր, ընդարձակ Larousse-ը աչքէ անցնել, հոն արձանագրուած նշանաւոր անձերու կեանքը և կամ գիցարանախան պատմութեան մէջ քանին միտքը պահել, որպէս զի ինքզինքը ցուցնէ ընկերութեան մէջ : Կո՛ւ է եղեր բոլոր գաղանխքը :

Աստ՛նկ ապուշներու վրայ, of course, ո՛չ միայն Տիկին Ա. . . . իրաւունք ունի խնդալու կո՛ւշու ու կո՛ւռ, այլ ամէնքս ալ, միեւնոյն ատեն չմոռնանք փառք տալու Տիրոջն, որ փափկանկատութիւնը ունեցած է աստ՛նկ esprit borné-ներ ստեղծելու : Երեւակոյ՛է՛, սիրելի քուզէս, թէ աշխարհի տափակութիւնը մինչև ո՛ւր պիտի երթար և մենք որչա՛փ պիտի ծանօթանայինք :

Աս կարգի ինքնակոչ բանասէրները, լաւագոյն բանը, զոր ըրած պիտի ըլլային, ան ալ պիտի ըլլար, իրենց անձնական գործերով ըզբաղիլ, զայն բարգաւաճ վիճակի հասցնելու կարելիութեան միջոցներուն վրայ խորհիլ, միտք յոգնեցնիլ, և վերջապէ՛ս . . . ստեղծել այն հրաշալի հեղուկը, որ տփուռն շրթունքներու կեռասի մը շառաղունութիւնը տայ կամ կնոջ մը ծիւրած դէմքին, խունկ այտերուն եւ ըրտաստորդութեան արիւն ներարկէ :

Ասանկներուն ներքե՛նք, օրինակի համար, հանրային զբօսավայր մը գտնուիլ ուր՝ ասոր, անոր, ծանօթի կամ անծանօթի բարեններ բաշ-

խեն, կամ պարահանդէս երթան (առանց մոռնալու, file d'Ecosse
Փրանէթը, ի հարկին փոխուելու համար) և ինչն անցած օրաբձաժին
վրայ ուղաննուն չափ կարծիք յայտնել, կամայնի՞նչ baptême համար
անքուն գիշերներ անցնել և իրենց անքնութեան պատրուակ ցոյց
տալ մղուկներուն չարածձկութիւնը և կամ . . . միջատապան փոշիին
կարած ըլլալը . աղէկ, կը հասկնամ ասումէնը, բայց երբ Մ. Նովէլ
և իրեն պէս տգիտութեան ջահակիրներ, և կեղեկ, կը յաւակնին,
կարծիքներ չորս հովին ցրքնել, բոնասիրութեամբ զբաղիլ, իրենց
դատաստաններուն օգային թռչններ տալ և ամենէն ասուկալին . . . ո՞հ
Աստուած իմ, ինչ արքայգծութիւն : Larousse խեղաթիւբեղ ? allons
donc :

Ձենք՝ Լիւնար՝ նիբել-և պէտք էլէ որ ներենք աս համբաւներուն , որպէսզի իրենց առաջնորդուն ունկնդրողներուն միամտութիւնը չարաչար գործածեն և իրենց ստացօք զստանցումներով մեր ախանջ-ները միբայտ որեն :

Աստուք, մարդկային ընկերութիւնը կրծող ուռիշմներ են, աստից միջառասպական մը-վտնենք, չէզոքացնելու զանոնք:

Бѣрѣ

ԹՐ.Ն. ԱՔԻԼԵԱՆ

1. 1. 1. 1. 1. 1.

ՄԵՐ ԿԵՍՆՔԷՆ

ԱՆՅՆԱԼ շաբաթ օր Մէնեմէնի Ա. Սարգիս Էկեղեցւոյ տնտախմբութիւնը Ըլ-
լալով Իզմիրի Ա. Առաջնորդն կէսօրուան
կառախումբով մենեցեալ զԷպի Մէնեմէն,
նախագահելու Էկեղեցական արարողու-
թեանց:

ԳՕՔՏԵԼԻՔՈՒԹԱՂ. Խորհուրդը հսկելու Սահակեան-Վարդուհեան պզգ. երկսեռ վարժարանի անօրէն ուսուցչութեան պաշտօնի հրաւիրած է Տիար Կ. Նաւասարդ -որ նախապէս Կ'պաշտօնավարէր Գարաձնջի Վարդանեան վարժարանի մէջ՝ նոյն հանքամանրով, Կ'շնորհաւորենք և յաջողութիւն կ'մաղթենք մեր, աշխատակցին՝ իւր ստանձնած այս նոր պաշտօնին հմաւոր

ԳՐԱԿԱՆ ՆՈՒԷՐ

Ս. ԲՕԼԷ Տիար Պետրոս Կէօլճիկեան
3 տարեկան Ա. Մամուկ Լեւր Մեծ. աշ-

խոստացին՝ թվատնիցիին տրամադրու-
թեան տակ կ'դնէ՝ տրուելու համար անոր
կոյմէ՝ ռուսացինսէր, և կարօտ, ուսանողնե-
րուն, խմբագրութիւնս շշնորհակալութեամբ
կ'արձանագրէ այս գրական նուէրը:

ՆԵՐՑՅԱՆ Թիւրն համար իշատակած էինք
մեր Կ. Պօլսոյ մասնաւոր Թղթակցէն՝ Ար-
զամէ Թղթակցութիւն մը, Պէթաղաբար
շաբաթ օր հասած ըլլալով մեր Դձո՞ք
Կ'ստիպուինք յաջորդ Թիւով Թողու զայն

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

ԻՒՆԻՍԵ ԼԵՖԵՐԻԵ ԷՄԱՆՅՈՒԼ ԿԵԱՆՔԻ
ապահովագր. շինկերոմեան գործակալ
Միշտ Տիրան. Դապարեան, որ բազմաթիվ
ճեշք հրդեհի ապահովագրական ֆիւլ լը
հաստատելու համար Պոլիս գացած էր,
անցեալ ուրբաթ օր բաղաբաղկերորդաւ
Ժ լրդ կ'անդէկանանք Թէ Վեր բարեկան
գործակալ անունուն Է Էլը Սօլէօ-հրդե
հի-ապահովագրական շինկերոմեան

Խմբագիր-Տնօրէն Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ ՈՐԴԻ ✱ Տպագրութիւն Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ ՈՐԴԻ

ՎԱՀԱՆ ԶՄԻՌՆԱԿԷՍԵԱՆ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՔ
ԺԱՄԱՑՈՅՅԻ ԵՒ ԶԱՆԱԶԱՆ ԱՊՐԱՆԱՅ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ

ՇՈՒՀԱ - ՊԵՏԵՍԹԵՆ ԹԻՒ 14

Մ Ս Ս Ն Ա Ճ Ի Ի Ղ

ՉՈՒՀԱ - ՊԵՏԵՍԹԵՆ ԹԻՒ 40

Սոյն վաճառատանց մէջ միշտ պատրաստ կը գտնուին **20,000** կտոր ժամացոյց ոսկիէ, արծաթէ, նիքէլ սև, պատի և զարթուցիչ, Ոսկիէ շղթաներ արանց և կանանց համար ա մենքն ալ զուտ եւ անխարդախ ոսկիէ ըլլալուն մասնաւորաբար կ'երաշխաւորուի:

Ազնիւ յաճախորդացս ու շաղբուծիւնը կը հրաւիրեմ որ սնուտի երէքլամաներէ չը շլմորին, ի վերջոյ յուսախար պիտի մնան, վաճառատանցս հանրածանօթ պատուաւորութիւնը ու երկարամեայ առևտրական ուղղամտութիւնը կրնայ դրաւական մ'ըլլալ իրենց թէ, երկու վաճառատուններս գիմողք՝ կատարելապէս գոհ պիտի մնան իրենց կատարած գնումէն:

Մասնաւորաբար մեր գաւառացի արհեստակից եղբարց ու շաղբուծիւնը կը հրաւիրեմ մեր վաճառատանց վրայ, աժնութեան ու ապրանաղ տնկունութեան մասին փոխանակ յանձնակատարներու միջոցաւ ռպսպրանքներ ընելու լաւ ևս չէ՞ եթէ անգամ մը փորձեն մեզի հետ գործելու, զի մենք Ամերիկեան և Եւրոպեան էն հսկայ գործարանատէրներուն հետ մասնաւոր պայմանագիրներով կապուած ըլլալով ու ա. մենագոյզն շահը մեզի բաւ համարելով, պիտի կարենամք շատ աւելի նպաստաւոր պայմաններով իրենց ուզած տեսակները հայթայթել:

Ժամացոյցներու յարդարում երաշխաւորեալ:

Médaille d'Or de l'Exposition d'Athènes 1860

ՀՈՎԱՆՈՑՆԵՐ ԶՄՈԱՆ ԱՐԹԻԻ ԷՔԼԷՐ

Ի յայդ զրաժ է կանանաց հա-
մար, զոյնզոյն, զիմացիւն
ու ճաշականո հովանոցներու
հիանալի զանազանութիւն մը,
հովանոցներ որոնց շքեղու-
թիւնը ու կառարելութիւնը
կը բերնջալնեն նոյն իսկ
ԵՒՐՈՊԵԱՆ ՄԷՋ ՊԱՏՐԱՍ-
ՏՈՒԱԾՆԵՐԸ:

ԵՒՐՈՊԱՆ ՄԷՋ ՏԵՍՆԵԼՈՒ

ու վառաճ եղիք թէ նոյն իսկ
ձեր ամենէն զօռարահմանը
պիտի գոհանան ամէն տեսա-
կէտներով, — Նրբութիւն,
Նորութիւն, Բժկութիւն:

ԷՔԼԷՐ ԷՔԼԷՐ

ժօա պիտի զանէք նոյնպէս,
Հովահարներ որոնք զեռ վեր-
ջերս ստացած է, Գայլուակ-
ներ, Հեռադիտակներ, Զնոքի
կոյրմներ, Քաւազաններ, զար-
դարանքի առարկաներ են, են:

Քաւազի գնողներուն հաւար

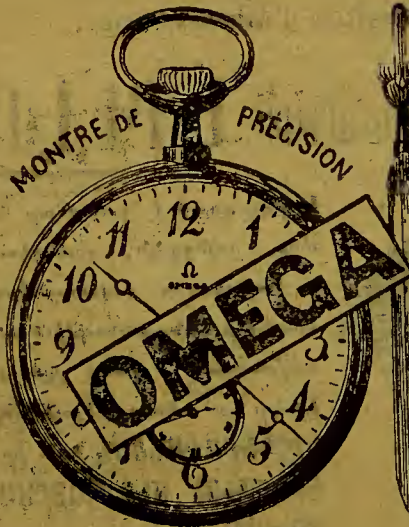
ԷՔԼԷՐ ԷՔԼԷՐ
ՅԱԿՈԲ ՊՈՍԹԱՆՃԵԱՆ
ՇԻՔԵՆԻԷՐ Փողոց — Ի Զ Մ Ի Բ

Օ Մ Է Կ Ա

ՏԻԵԶԵՐԱՀՈԶԱԿ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԺԱՄԱՑՈՅՑԻ

ԵՒՐԱԳԻՈՅ ԱՄԵՂԵՆՆ ԿԱՐԻՒԿՈՐԸ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԼ 1848 թ.

ՕՍԷԿԱ ՈՍԿԻՆ ԱՐԾԱԹ, ՆԻՔԸԼ,
ԳՈՂՊԱՏ ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐ
ՕՍԷԿԱ Մեծապոյն մրցանակ
1900ի Քարիզի ցուցահանդէսէն
ՕՍԷԿԱ. — Այս ժամացոյցերու
յատկութիւններն են՝

Ճշգրտաւորութիւն, առկանութիւն
և նորոգութեան գիւրքին միջոցներ:
ՕՍԷԿԱ Դիւրաւաւաշէլի գինեքով
ծախսած ժամացոյցերու ամենէն
սքանչելիներն են:

ՕՍԷԿԱ Ամեն մարդու գրե-
պանին մէջ զանուելիք միակ ժա-
մացոյցն է ալ:

ՕՍԷԿԱ

Բնորոշելի, տնտեսական միակ ժամացոյցներն են ասանք:

Դիտել առ միակ ներկայացուցիչն՝

ԱՐՄԵՆԱԿ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

Չուխա. Պէգեօրէն Թիւ 2 — Իզմիր:

Միեւնոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ մեծ մքեր՝ մը ու
ընչ ամէն տեսակ ժամացոյցներու արանց եւ կիներու համար շքաներ
գահարեղէններ, ինչպէս նաեւ ժամագործներու եւ ոսկեքիչներու յա-
տուկ ամէն տեսակ գործիքներ:

Յանձնարարութիւնք վարձով եւ պատուաւոր կերպով կը կատար
ուին:

Սեպտեմբեր 1897

Մատթէոսեան տպարանէ լոյս տեսած

ՎԱՃՈՌԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱԺԱՆԴԱ զին 7, 5, 8 շրշ.

ԳՐԱՐՆԻ

» 3 շրշ.

ՊԱՅԻ ՕՐԱՏՈՑՑ

» 2 շրշ.

ԿԵՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՍՏԵՓԱՆ ԻՓԼԻԲՃԵԱՆ

ՖՐԱՆԿԱՅ ԹԱՂ

Պատիւ ունինք ծանուցանել մեր Յարգոյ Յաճախորդաց թէ վերջին նորաձևութեանց ամենալինար տեսակները եկած են. նոյնպէս սաւացած ենք ֆլանդրէներ Viyella ֆանելաներ, Dentsի ձեւանոցներ, Wolseyի ֆանելա շալիկ և combinaisonներ, անգլիական հովանոցներ Dentelels և բազմաթիւ հարուստ տեսակներ, նաև կանանց Manteauxներ աժան և վերջին գիւնեղով:

ԾԱՆ. — ՍՄԷՆ ԵՐԿՈՒՇԱՅԹԻ ՕՐԵՐԸ ԿԸ ԾԱԽՈՒՐՆ ԿՏՈՐ-ՈՒԱՆՔՆԵՐ:

ԺԳՏԱՏԱՓԱՌԻՆՆԵՐ

ՄԱՆԻԳԻՆԵՐԻՆԵՐ

ԻՋՄԻՐԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՋՆԵՐԸ
Լ ԵՒ Լ ՎԱՐՊԵՏԵԱՆ

ՆՈՐԲ-ՅԷՐՆ

(NORTHERN)

ՀՐԴԵՅԻ ԵՒ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀԱՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Իզմիրի Գործակալութիւնն հաստատուած 1864Էն ի վեր

Դրամապլուխ Ընկերութեան	Լ. Ս.	3,000,000
Տարեկան հասոյթ	» »	1,600,000
Պահեստի գումար	» »	6,673,000

Ընկերութիւնն նպատաւոր պայմաններով կապահովագրէ անշարժ կալուածներ, գործարաններ, ամեն տեսակ ապրանքներ ևն. ևն.

Տեղեկութեանց համար դիմել առ,

ՃԷՅՍՍ ՀԱԹԳԷՆՍՕՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ ԻԶՄԻՐԻ ԵՒ ՓՈԳՐ ԱՍԻՏԵ

Ֆրանկաց թաղ, Բաքաձ Սրբորջանեկէր

ՍԱԼԱՄԱՆՏՐԸ

(LA SALAMANDRE)

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԷՆ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԱԾ
ՄԻԱԿ ՎԱՌԱՐԱՆԸ

ՈՍԿԻ ՄԷՏԱԼ ԲԱՐԻՋԻ

1900

ԳՆՈՒՄԱՆ ՆԱԳԻՐԱՆԸ

ԳՆՈՒՄԱՆ ՆԱԳԻՐԱՆԸ

1906

ԳՆՈՒՄԱՆ

ԳՆՈՒՄԱՆ ՆԱԳԻՐԱՆԸ

Փոխադրելի վառարան որու կրակը մշտապէս կ'առնանով

23 ժամուան մէջ միւմիայն 10 մեքալիսի ծախսով

Իզմիրի միակ ներկայացուցիչ

ՆԻԳՕԼԱ ԿՈՒՐԿՈՒԼԻՑ

Քարաի Բաճաղէօնի կից

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE

FIRE LIFE

A D 1720

C. WHITTALL & CO

GENERAL AGENTS

Smyrna

ՌՈՅԱԼ ԷՔՉԵՆՃ

ՄԵՆԱՀԻՆ և ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԵՆԳԼԻՍԱՆ

ԱՊՈՆՈՎԱԳՐՈՒՄԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ և ԿԵՆԱՅ

Հիմնեալ 1720 ին Ի ԼՕՆՏՈՆ

Գոյր Ընկերութեան 5,000,000 Անգլ. ֆլին: Վճարեալ ապա
հալագրեալներու 1720 և 42,000,000 Անգլ. ֆլին:

ՀՐԴԵՀԻ և ԿԵՆԱՅ

Թալաւ էքճէնը Անգլիական Ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ հրդէ
մէ ամեն էսեսակ կալուածք, կարասիք և Ապրանք նպատաւոր պայ
մաններով:

Ընկերութեան սկսուածն է փաստաց անմիջական և արդար հատուցու
ծելու տարուան կամ աւելի ապահովագրութեանց համար յատուկ
շեղջ լը կ'արուի:

ԿԵՆԱՅ և ԿԵՆԱՅ

Ընկերութիւնն ամենանպաստաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ

1⁰ Աւերող կեանքի տնոյութեան վրայ:

2⁰ Խառն Ապահովագրութիւն

3⁰ » » եւ կրկին դրամագրութի

4⁰ Տղոց օժիտի դրամագրութեանը եւ ալ պաշտաններով:

5⁰ Ընկերութեանը ապահովագրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար գիմել ընդհանուր գործակալն
Բոնֆուանիոյ և շրջակայից Ի Պրանկայ թաղ դրամաներները

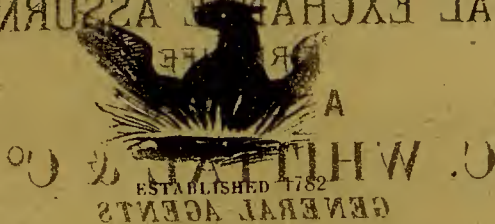
ՇԱՐԼ ՈՒԹՈՒ և ԸՆԿ

C. WHITTALL & CO

կամ քանից պատուիրակին

C O OSCAN — և ՊՈՍԿԱՆ

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE

PHOENIX ASSURANCE COMPANY L^D OF LONDON

Գրառույթ լույսի և կրակի դրամ 4,500 000

Տարեկան հասոյթ Ա. Ռ. 1,500,000

«Ֆելեկսիթ» 122 տարեկէ ի վեր հիմնուած սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է և ցարդ հասուցած է առաւել քան 27,000,000 Ա. Ռ. փաստուց համար:

«Ֆելեկսիթ» կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ շէնք, կարասիք և ապրանք յոյժ նպաստաւ որ պայմաններով Դիմել առ

Լիազօր Ընդհ. Գործակալ Իզմիրի և Փաւսապ

F. BLACKLER

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE

BRANCHE MARITIME

ETABLI A LONDRES EN 1720

Օգոյցային Ապահովագրական ընկերութիւն

խիստ նպաստաւ որ պայմաններով

Մասնաւ որ պայմանադրութեամբ մը ընկերութիւնն է և պահովագրէ նաեւ կրակի արկածներ, 10 օրու ան պայմանա. ժամով մը միջերանոցներու (Docks) մէջ ինչպէս յինգ լիա նոյնպէս և գլխաւ որ քոֆերու մէջ ինչպէս Մարսէլիս հազար. Համպուրկի եւ եւ:

Իզմիրի Ներկայացուցիչ

F. BLACKLER

ԱՐՆԱԼՈՅՍ. Պատկերազարդ Հայաթերթ. ամենօրեայ. Ներքին, Ազգային, Բաղաքական, Գրական, Դիտական և Ուսարական. Բաւեր նորդադրութիւն. — Տարեկան իզմիրին համար 80 դրշ. վեց. 40 եւ. 26 Պոլսոյ և փաւսապ համար տարեկան 168, վեց. 54:

Տէր և Տէրէն ԱՍԿԱՆԻ ԴԵՐՈՅԵՐԵ

GRANDS MAGASINS

DE LA RUE FRANQUE — SMYRNE

P. XENOPOULO & C.

ՍԵՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԷ ՖՐԱՆԿԱՅ ԹԱՂԻ
Ք. ՔՆՈՓՈՒԼՈ ԵՒ Ը

Ա. Յ. Ժ. Մ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍՆԵՐՈՒ ԵՒ ԵՐԵԿՈՅԹՆԵՐՈՒ ՀԱՎՈՒՍՏՆԵՐ,
ԱՐԱՆՑ ՇԱՊԻԿՆԵՐ, ՕԶԻՔՆԵՐ ԵՒ ԲՈՂԱՊՆԵՐ
ՋԵՌՆՈՑՆԵՐ-ՀՈՎԱՀԱՐՆԵՐ, ԾԱՂԻԿՆԵՐ ԵՒ ՓԵՏՈՒՐՆԵՐ ԵՒԼՆ

ԻՒՆԻՈՆ ԵՒ ՓԵՆԻՔՍ ԷՍՐԱՆԻՈՒ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԷ

ՀՐԴԵՀԻ, ԿԵԱՆՔԻ ԵՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ ԴԷՄ

Bouriq 59 թիւ Rue de l'Arcade. հասցեսեայ 1864 ին

Դրամագլուխ, պահեստի, կալուածներ աւելի քան 80,000,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ.— Եւ ոչ մէկ ընկերութիւն իւնիօն եւ ֆենիքս Էսրանիօն
նիօն ընկերութեան շափ առաւելութիւններ կրնայ առլ. Որովհետեւ իր ապահով
ութեան տրամադրելի գումարը (garantie) ապահովագրութեան զբաղաւորութի
համեմատութեամբ հարկերին դիմ 280 առաւելութիւն ունի, եւ թէ իր սակե
րու ամենութեան գէմ եւ ոչ մէկ ընկերութիւն կրնայ մրցիլ. Տրուած տարեկա
շահաբաժիններն կանխիկ եւ ու առաջին տարիէն կ'վճարուին. Ու ամենէն աւել
լին կայ, մարդ իւնիօն եւ ֆենիքս Էսրանիօն ընկերութեան ապահովագրութե
լով կրկին, անգամ ապահովագրութեան կ'ըլլայ, որովհետեւ ապահովագրութեան
մահաւան պարագային ապահովագրութեան գումարը ստացուելէ ետք ընկերութիւն
բացէն avenant մ'այ կուտայ որուն դիմով (և այս առանց սոսիսի մ'ը աւելի
վճարելու) որկամ մը պատահած ատեն՝ բացի վճարուելիք կենսի ապահովա
գրութեանն իւնիօն ֆենիքս Էսրանիօն կ'վճարէ համաշափ կամ կէս եւ կամ
մէկ հինգերորդ գումար մ'ալ բացէն (արկածին կարեւորութեան շափով):

Աւելի տեղեկութեանց համար գրեւել ընդհանուր գործակալութեան գրա
ստանալներն իզմիր Շիշեճիլէր Աւտորիտիան նամակատան վրայ:

ՏԻՐԱՆ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Վայելչասէր Կիները

ՈՐՈՆՔ ԿՈՒՋԵՆ ՊԱՀՊԱՆԵՆ

ԻՐԵՆՑ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԵՏՔ Է ԱՄԵՆ ՕՐ ԳՈՐԾԱԾԵՆ

ՃԶՄԱՐԻՏ

ՔՐԷՄ ՍԻՄՈՆԸ

ԿԼԻՍԷՐԻՆՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

ՈՒՍԱԴՐՈՒԹԵԱՄՔ ԿԱՐԴԱԼ ՇԵՏԵՒԱԼ ՏՈՂԵՐԸ

ԿՆՈՋ ՄԸ ԴԱՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆԸ Կատարեալ չըլլար՝ առանց գոյնի մարդու թեան։ Բոլոր այն տիկիները որոնք հոգը ունին այս թանկագին ձիրքերը անկորուստ պահելու։ Կէտք է բացարձակապէս մերժեն զործածութիւնը այն ածանցին արտադրութիւններուն որոնք շոնդալից ունենան ծախու կ'հանուին։ Գործածուած նախնական նիւթերուն ստորին տեսակէ՝ ըլլալն է որ ներքի կ'ընէ այդքան ածան ծախել զանոնք։ Այս պատճառաւ նուազ ստորին տեսակները պարտաւորուած են մերքամոմով կամ օճառով, որոնք օդին մէջ կ'չորնան, և միւս տեսակները, աւելի վտանգաւոր մորթին համար, կ'պարունակեն այն տեսակ ճարպեր որոնք կ'ծծուին և քիչ առենէն առաջ կ'բերեն անդարմանելի կարմրութիւններ և խորշոմներ։

Միայն ՔՐԷՄ ՍԻՄՈՆԸ հնարուած 1860ին, զուտ նշայի կլիսէրօլով բաղադրուած՝ առանց ո՛ր և է նիւթի իրապէս առողջապահական արտադրութիւն մըն է. բովանդակ աչխարհի մէջ բոլոր վայելչասէր կիներէն ընդունուած է և նոյն իսկ իւր անհուն յաջողութեան պատճառաւ է որ բազմաթիւ կեղծ նմանութիւններ երևան կ'ելլեն ամէն օր

1900ի Տիեզերական Արուեստահանդէսին մէջ արժանացած է Ոսկի Միալի, և հարկէ ՔՐԷՄ ՍԻՄՈՆի գինը աւելի բարձր է կեղծ պատրաստութիւններու գինէն և ասոր պատճառը իսկապէս իր նախնական նիւթերուն ազնիւ տեսակէ ըլլալն է, որովհետեւ բոլոր ծախողները կ'խոստովանին թէ հակառակ անոր համեմատաբար բարձր գնոյն՝ նուազ կ'շահին նմանօրինակ ուրիշ տեսակներու վրայ։

Բնաւ մի վարանք ուրեմն պահանջել ճշմարիտ ՔՐԷՄ ՍԻՄՈՆը, միշտ լսել ու շարժուիլ ընելով վերի վաճառանքին և յաւէտ երբոտասարդ ու թարմ պիտի ձաք, մինչդեռ ձեր զբոցուհիները պիտի պառաւնան՝ ցաւելով իրենց սխալ խնայաւորութեան վրայ։